د ملا امیر دیوان

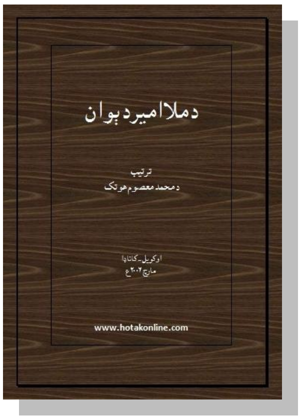

ترتیب

د محمد معصوم هوتک

اوکویل ـ کاناډا

مارچ ۲۰۰۶ ع

Ketabton.com
www.hotakonline.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملاامیراودېوان یې

دملاامیرددېوان دغه نسخه ،چي مادچاپ له پاره تیاره کړه ، ماته د ۱۳۶۵ ش کال په سر کي په کندهارکي لاس ته راغله اوترکتلووروسته یې راته څرګنده سوه چي دانسخه داروانباد حاجي دوست محمدبرېخ له کتب خاني راوتلې وه[1] .حاجي صاحب مرحوم پخپل قلم ځای ځای د شاعرنوم دنومړي خطي نسخې پرڅنډوکښلی و[2].

دملاامیردېوان دحجم له مخي وړوکی دېوان دئ او(۸۰) غزلي او نظمونه لري خودالفبې دتولوپتیوغزلي پکښې سته. دپای پاني یې د (یاء) ردیف ته رسېدلي دي خوځوپاني یې کنډودي . مادانسخه تر موندلوځومیاشتي وروسته دزېري په جریده (د۱۳۶۵ ش کال ۹ ـ ۱۰ ګڼه) کي معرفي کړه اودهغي لیکني لنډیزدلته مکرر رانقلوم:

---

[1] حاجي دوست محمد برېخ دسراج الملت والدین امیرحبیب الله خان دپاچهۍ په دوهم کال (۱۲۸۲ش) په کندهارکي زېږېدلی اودظاهرشاه دپاچهۍ په شپږدېرشم کال(۱۳۴۸ش) په کندهارکي وفات اوپخپله پلرنۍ هدیره کي ښخ دئ. پلاریې قیام الدین خان اونیکه یې محمد یوسف اخوندزاده نومېدی. دحاجي دوست محمد برېخ پېشه سوداګري وه اودځورلسمي هجري شمسي پېړۍ په دېرشموکلونوکي یې د کندهار د شاه بازارپه ختیځه راسته کي دپوښلي چارسوشمال ته دخارجي بوټونوپلورنځی درلود. حاجي صاحب په پښتوژبه دنثرپه برخه کي قلم چلاوه اویوه غني کتابخانه یې درلوده چي دپښتوو پاړسي وعربي ژبو خطي نوادریې پکښې خوندي کړي وو. دده کتابتون په کندهارکي داروانباد محمد حلیم سلیمي (۱۳۸۴ ش مړ) ترکتابتون وروسته دخطي نسخودکیفیت اوکمیت له درکه مشهوره کتابخانه وه . دبایزید روښان نوې موندل سوې رساله ، چي دعلم درسالې په نامه په ۱۳۶۴ ش کال داروانباد سرمحقق دوست شینواري په سریزه او سمون په کابل کي خپره سوه ، دحاجي دوست محمد برېخ له کتابتون څخه راوتلې وه . دحاجي دوست محمدبرېخ زوی نوراحمد برېخ هم دپښتو ژبي لیکوال او دطلوع افغان اخبارپرکاره قلمي همکارو. نوراحمد برېخ په ځواني کي مړسو (دی بایدله اروانباد پوهاند ډاکټرنوراحمد برېخ سره مغالطه نه سي).

[2] زه (هوتک) دنومړي لیک دده دکتابتون دنورونسخودکتلوله خاطره پېژنم اوزماپه کتابتون کي دحاجي دوست محمد برېخ په قلم داخونددروېزه دمخزن الاسلام ځیني برخي سته چي دخپل کتابتون دیوې نسخې اوداروانباد سلیمي دکتابتون دکومي نسخې ترمقابله کولووروسته یې یادابنت کړي دي . دحاجي صاحب مرحوم لیک په نسبتاً ښکلوخطونوکي راتلای سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملاامیردخورلسمي هجري قمري پېړۍ په سرکي په کندهارکي يوله هغوشاعرانوڅخه و ، چي مردف دېوان يې درلود اوشعرونه يې دخلکو خولوته لوېدلي وو. هسي خوپه پښتنوشاعرانو کي مـــوږد (امير) او (اميرمحمد) په نامه څوتنه پېژنو،خوپياوړي محقق پوهاند عبدالشکوررشاد د پښتانه شعراء په دريم ټوک (۸۲۷ مخ) کي د امير په نامه يوشاعرمعرفي کړی دئ ، چي زموږتربحث لاندي ملاامیرسره يې ځيني ګډ وجوهات سته . دی ليکي : " اميرپه ختهٔ پوپلزی و ، د کندهاردتلوکان[3] په کلي اوسېده دده دپښتو مردف دېوان شته او د پارسو اوعربي دېوانونودلرلوپه باب يې هم خبري کيږي .... دده ژوند د ۱۲۹۱ هـ ق کال[4] په حدودو کي تاکلای شو اوعمريې تر۹۵ کالو پوري رسېدلی دي . له دېوانه څخه يې معلومېږي ، چي د ژوند وروستي کلونه يې په ګرش (هيلمند) کښي تيرکړي دي " .

ددغي ليکني په استناد د ((فرهنګ زبان و ادبيات پښتو)) محترم مولف هم دده يادونه کړي ده. په پښتانه شعراء کي دامير دکلام د (ی) رديف څلور پښتو بيتونه خوندي دي . زه په غوڅه توګه حکم نه سم کولای ، چي (امير)او (ملاامير) به يوسړی وي. د (امير) په باب خو لوی محقق پوهاندرشادليکي ، چي ظريفه او شوخه طبعه يې درلوده. د ملاامیرپه دېوان کي مادظرافت اوشوخۍ صريحه نمونه ونه موندله . خو دعصر او وخت نزدېوالي اود اوږده عمر تېرول او د ملاامیرپه

[3] تلوکان دکندهاردپنجوايي ولسوالۍ مربوط کلی دئ،چي دکندهار ښار لويديځ لورته پروت دئ. شاوخوايې دانګوروباغونه دي. دپښتواوفارسي ژبي شاعراو د تاليفاتوخښتن ساګزی ملاحسن اخوند(۱۱۷۷ـ۱۲۴۵ هـ ق) دهمدغه تلوکان دئ. فارسي دېوان يې چاپ سوی دئ.زما (هوتک) سره يې يوه ښکلې قلمي نسخه سته ، چي دهرات دنائب الحکومه سعدالدين خان د زوی عبدالعلي خان(خان آغا ؟) په پرمايښت د ((محمد رحيم الکوزي قندهاری الاصل ساکن هرات)) په قلم ليکل سوی دئ.

[4] دغه کال په پښتانه شعراء کي ۱۳۹۱ هـ ق راغلی دئ ، چي چاپي غلطي ده. دغه غلطي زما په پورتنۍ مقاله کي ، چي په (زيري) جريده کي خپره سوې ده ، بياتکرار سوې ده. د مقالې ترچاپ وروسته ما اوفاضل استاد په دې باب خبري هم وکړې او ماوعده ورکړه ، چي دغه غلطي به يو وخت سموم. دادئ اوس (اووه ويشتمه دمارچ ۲۰۰۶ ع) مي خپله ژمنه پوره کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دېوان کي د (نهرسراج ویالې) یادونه[5] (۱) بیاهغه وجوهات دي ، چي ددوی ترمنځ شریک دي. د اوسنیو ماخذونو ، روایتو او دېوان څخه دا فیصله ګرانه ده ، چي ((امیر)) او ((ملا امیر)) به یوشاعروي. په هر صورت زه اوس دی د ((ملا امیر)) په نامه دموجوده دېوان له مخي تاسي ته درپېژنم اودېوان يې درته معرفي کوم. نوره څېړنه به راتلونکي ته پرېږدو . ګوندي داسي مواد لاس ته راسي ، چي ددې موضوع له سپينېدو سره مرسته وکړي.

زمادکتابتون په خطي نسخوکي دملاامیردیوان سته،چي نوم يې ((مخبر العشق جدیدی)) پرايښی دئ . دیوان مردف اودپای له خوانيمګړی دئ. دوروستۍ پاڼي رکاب يې (څمامقصود) ليکلی دئ ، چي داکلمات دراتلونکي مخ دلومړي بيت شروع ده . نسخه پرعادي کاغذ په توره سياهي ليکل سوې ده اودډېر بي سليقي او بېسواده کاتب کارمعلوميږي. څرنګه ، چي دېوان نيمګړی دئ ، دکاتب نوم اود ليکلو کال يې نسته . ددېوان پرځنډو څوځايه ۱۳۲۷ او يوځای ۱۳۲۸ کښل سوي دي. نه پوهېږم ، چي دابه دليکلوکال ياکلونه وي که يا؟ د دېوان ټولي غزلي اتياوو ته رسيږي اود(ی) رديف هغه څلوربيته ، چي د پښتانه شعراء په دريم ټوک(۸۲۷مخ) کي خوندي دي ، ، دلته نسته. که (امير) او (ملاامير) يوشاعر وي ، نوښايي دغه بيتونه به په هغو پاڼوکي وي ، چي ضايع سوي دي. ددېوان پيل داسي دئ:

له بسم الله وروسته. هذا کتاب مخبرالعشق جديدی.

نن مشغول سه په الحمد و پـــه ثنا   په دهان کښبي دي چليږي ژبه ستا

[5] دنهرسراج دويالي يادونه زه پردې خبره دليل بولم ، چي ملاامير په هيلمندکي هم استوګنه کړې ده او احتمالا په((ګرش)) کي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هربنده لـــــــــره لازم ثناګویي ده   په قرآن کښي بیان کړی پاک مولا

++++

له دیوان څخه یې ماده دژوند په باب زیات مشخص ټکي ونه موندل. دامیرحبیب الله (۱۳۱۹ـ۱۳۳۷ هـ ق) یادونه یې څوځایه کړې ده:

دسراج الملة والدین ښـــــــه دبدبه ده
ملاامیرده دوعاګوی[6] نه دفرنګ یم

اویا:

ډېردي عـــــــــــــمرد امیرحبیب الله وي
ترســـــایه لاندي ناست امتیان ستا محمده
تل مشغول دقندهار پــــــــــــه آبادي ده
اوس مشغول پــه نهرسراج نهراعلی محمده
نهرسراج به خدای معمورکه وخت نژدې دی
ملاامیرفقیردوعـــاګوی ده هرصبا محمده

دنهرسراج واله (ویاله) په ۱۳۲۵ هـ ق کال دهیلمند له رود څخه افتتاح سوه[7]

ددېوان د (ب) ردیف دیوې غزلې مقطع داسې ده:

دیارلس صدیٰ هـــــــم شپږویشت کاله
ووتېرشوي ملاامیر بیان کوي له هره باب

---

[6] ((دوعاګوی)) باید دوې څپې ولوستل سي.

[7] حبیبي ـ عبدالحي پوهاند ـ دافغانستان تاریخي پېښلیک ـ ۲۲۲ مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ديارلس سوه شپږويشت هـ ق کال دامير حبيب الله دپاچهۍ اووم کال دئ. له دي تولو خبروځخه ثرګندېږي ، چي دامير حبيب الله دپاچهۍ دوران دملاامير د شاعرۍ د اوج زمانه ده. په دغه وخت کي دی سپين ږيری دئ ځکه وايي:

ملاامير په سپينه ږيره تل ژړاکړي
راشه زما پرغريبۍ وکړه پــو ښتنه

++++

اشعاربي دده پرعلم او پوهي باندي شاهدي ورکوي. دتصوف خوايي درنه ده. اخلاقي شعرونه هم لري. له اشعاروځخه يي معلومېږي ، چي ملاامير په سلوک کي دنقشبنديه طريقي پيرو دئ . دسلوک اوسير پړاوونه داسي بيانوي:

دوحدت له باغه درخته راښکاره شوه
نه يي مثل پـــــه زمين لکه نشترو

....

دتوحيدترسوزن ووزه که يکتا يي
که دوتا يي ځان يکتاکړه يک بشر

......

محبت دخدای نـــــهال پرخپل زړګي کړه
اوبـــــــــوه يي په چشمه د شــريعت
اســـــــم ذات د زړه صيقل دسالکانو
تصفيه د زړه راځي پـــــــــــه طريقت
بيابه کشف و کـــــرامات درته حاصل شي
پوشيده لــــــــره داحــــــال د حقيقت
معرفت مي شناخت دخدای پرخپل طاقت ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

((ملاامير)) تعريف كــــــــــوي دمعرفت

په دېوان کي يې يوه تقريبا بشپړه فارسي غزله اوڅوشير وشكر بيتونه سته. فارسي شعر يې دټيټي سويې شعردئ او خوندورنه دئ. ٌ

+++++

+

دادهغي ليكني لنډيز و ، چي ماشل كاله وړاندي دكابل په زېري جريده كي خپره كړې وه[8](١). تردې وروسته مي ددېوان قلمي نسخه د چاپ له پاره تيارة كړه. اودتيارسوي متن يوه برخه مي (دٌ قٌ تررديفه) پخپل خط په يوه جلاكتاب كي پاكنويسه كړه اونوركارله ګران هيواد څخه دراوتلوله اسيته نيمګورپاته سو . دامتن اوخطي اصل يې له هيواده راته زماموركراچي ته راورساوه اومابيااله ځانه سره كاناډاته راووړ(١٩٩٢ ع) . سږكال مي دكاغذوله منځه دامتن راوايست له سره مي وكوت اوكمپيوټري چاري مي يې بشپړي كړې اودخپلو هغو ليكنو په تاخچه كي به يې كښېږدم، چي زماناچاپ آثاردچاپ په انتظار پكښي پراته دي.

دنوي كتني په ترخ مي لازمه وبلل داخوټكي نورهم پرخپله پخوانۍ ليكنه باندي ورزيات كړم:

ملاامیردمتوسطي درجي ملا ، دټيټي سويي شاعر، دلوړجوش و خروش مخلص سالك دئ اوپه سلوك كي دنقشبنديه طريقي لاروى دئ. دېوان يې له يوڅوغزلوپرته نورټول دسيراوسلوك مسئلوته وقف كړئ دئ اودتصوف غامض اوپېچلي موضوعات يې په ډېرساده

---

8 دنومورې مقالي بشپړمتن زمادناچاپه اثرٌ كچكولٌ په لومړي ټوك ٣٢ مخ كي خوندي دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعرکي بیان کړي دي .دده شعرله لویه سره هم فوق العاده ساده اوله هنري مزیته خالي دئ اوفني کمزورۍ،قافیوي نیمګړتیاوي اودوزن ناهماهنګۍ يې دلوستونکي مخي ته ډېري راځي،خودتصوفي اړخ زیاتوب يې دشعري قابلیت د نه وړتیا له امله دشعر خوند ورنګ نور هم ورپیکه کړئ دئ . ده ته خپل شعرکله کله دومره لوړښکاره سوی دئ چي وایي " پخته کار سالک " به يې په بیان پوهېږي (د " ن " ردیف) خو حقیقت دادئ چي دده په شعرکي مفاهیم بیخي په ساده پیرایه کي بیان سوي دي .شاعرته دسیروسلوک اوطریقت پرورشوباندي ځان " بالغ " ښکاري اود " دستار " ترلوتمه لري (د " ع " ردیف) خو ځای ځای بیا پخپله ورته ځان " ناقابل " ایسي (د " ف " ردیف) . شاعردسلوک دلاري خطرات هم له پامه نه دي اچولي اودآیات وحدیث په استشهاد وایي چي په طریقت تربل هرمسلک د" ملحدۍ " خطره ډېره ده(د " هـ " ردیف) . دی دخطرځای هم دخپلي تجربې اوپوهي له مخي نویو سالکانوته ورښیي (د " ن " ردیف) .

شاعر غواړي دځینو کلماتو په راوړلوسره خپله تواضع اوانکسار تمثیل کړي اودځان له پاره د(کمینه ، دون همته ....) کلمات کاروي خو ددغو کلماتو مروجي معناوي دعجزو انکسار ښکارندويي نه کوي ، بلکي استعمال يې دلاسه لا د شخصیت ددرناوۍ پله سپکوي.

دملاامیرپه دېوان کي دیولړتاریخي پېښويادونه سوي ده چي مایې دلومړي وارمعرفۍ په لیکنه کي مثالونه راوړي دي اوتاسي يې یوه برخه وړاندي ولوستل (دسراج الملت والدین امیرحبیب الله خان ، دکندهار دنایب الحکومه یادونه اودنهرسراج دویالې دکیندلوکار) . ددي پر څنګ دی وطن ته دروسانودراتګ خبرداری اودهغوپه مقابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي دغزا اوجهادهڅونه کوي (د " و " ردیف) چي مادهمدې متن په (۲۱) مخ(۱) حاشیه کي تبصره پرکړې ده.

دملاامیرشعري ژبه په عمومیاتوکي دلویدیځي لهجې ځانګړتیاوي لري اوپه خصوصیاتوکي بیادهیلمنداوروزګان دشاوخوا پښتنوژبه تمثیلوي . دی ځای ځای دشعري اړتیاله اسیته د کلماتو وروستي حرکتونه غورځوي او" نعمتونه" د "نعمتون" په شکل کاږي.

داوه هغه ټکي چي یادونه به یې دملاامیردشعرپه پوهېدلوکي مرسته وکړي.

محمدمعصوم هوتک

اوکویل ـ کاناډا

۲۷ مارچ ۲۰۰۲ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

نن مشغول شه په الحمدو په ثنا
په دهان کښي دي چلېږي ژبه ستا
هر بنده لره لازم ثناګويي ده
په قرآن کښي بيان کړي پاک مولا
صد درود و صد سلامه دي انعام وي
له ما خواره امتي پر خپل پېشوا
هم پر آل هم پر اصحابو دده باندي
هم پر وارو ګذشته وو انبيا
که ظاهر باطن الف شوې مردانه يې
په لباس د (ج) په پټ شې سرتپا[9]
که د(ز)نسبت دي و کړو خپل نفس ته
پر دغه تقصير همېش کوه ژړا
ښه محکمه پياله نوش د قناعت کړه
بي صبري ده بدبختي لويه بلا
شفقت د فقيرو عظ و نصيحت دی
زياتي نه لري قدرت د ضرب پرچا
راشه و نيسه محکم د ربار محکمه[10]
ځان ورګډ کړه په مجلس د اوليا
هرګناه لره زنګونه پرزړګي دي
آئينه د زړه له زنګه کړه صفا
که صادق يې يک بيني يک جهتي کړه
د توحيد پر لار تلای نه شي دوبين بيا

---

9 سرتپا = سرترپا
10 دانيم بيتی کټ مټ وليکل سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګمراهـــــــان دزمـــــاني ترحساب تېردي
(ملاامیره) کناره شـــــــه له هــــــــرچا

***

که ساقي راکه جـــــامونه دکـــــــوثربیا
پـــــه کارنه لــــــــرم دنیاو سیم و زربیا
هست مي ستا په هست موقوف ده فضل وکړې
پرخپل هست باندي دهست وکــــــړه نظربیا
په نظردکامـــــــــــــــلانومي منظورکړې
معتکف دي ددربار یـــــــــــــــم ددربیا
ممکنات چي رب پیدا کـــــــړه په قدرت خپل
داهــــــــــــــمه دي نبناني دپیغمبربیا
هیڅ دحسن سیال (یې) نشته پـــــه دنیاکښي
سیالي نه که ستالــــــــــه رنګه شمس قمربیا
چي پیدا یې ستالـــــــــــه رویه کل اشیاکړه
پاک الله پرتاعـــــــاشق ، تې[11] کړي اظهربیا
ودیدن ته دي محتاج شــــــــــاه وګدای دي
که روزي مي ستادیدن شي پـــــــه محشربیا
زه چي مست ورندانــــــــــــه دزماني یم
دپرمستان رندانــــــــــــه دي ستاددربیا
عشق دي هسي سرګردان کړم په عـــالم کښي
نه پوهېږم پـــــــه خپل نفـــــــع و ضرربیا
بې صبري مي شوه غالبه ستاپـــه عشق کښي
قناعت پیاله که راکـــــــــــــړي پقدربیا
دهجران په اورمي مــــــــــــه سیځه صنمه
(ملاامیر) که مـــــــــفرح کړي په نظربیا

---

[11] تې = ته یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

صدقـــه شه صدقـــه شه دل وجـــان زما
تـــــردیدن وتـــــردیدن دخپل جانان زما
یـــودیدن وعاشقـــانـــولره بس ده
همېشه دوی ثناخــــوان دي دخوبان زما
منتـــــــظرورتـــه ولاړدي بې اختیاره
که معـــــمورشي په دیدن دګل ریحان زما
نه له سترګـــوغائبېږي نه په سترګوبرابرده
لاردعقل نشته چي څرګندبه شي سبحان زما[12]
هیڅ تعلیم وعاشقـــانــــووته نه شي
دواړه کـــونه دي پرې ایښې پرجانان زما
شابس شابس دعـــاشق پرهمت باندي
چي یک بین شـــو یک جهته پرمیدان زما
(ملاامیر)غـریب دوبین دئ تې[13] یکبین کړه
رب کـــریم ده هم رحیم ده هـــم رحمان زما

***

چــي طالب شـــوم دمطلــــوب
په کـــال سلب شـــوم مســـلوب
هســـي رنځ راباتـــدي راغـــی
په مثـــال لـــکه ایـــوب
دعشـــق دارنـګ ســـخته زورده
بې بصرکئ[14] عشـــق یعقـــوب
که معشـــوق هرڅوجفـــاکـــړي

---

[12] ددې بیت څېې د غزلي دنوروبیتودڅپو پرپرتله زیاتي دي.
[13] تې = ته یې
[14] کئ = کړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وعاشـــــق تـــه وي مرغـــــــــــوب
عاشقـــــان چـــي همېــــــــــش ژاړي
بیمـــــــاران دي پــــــه مقـــــــلوب
لـــــه دي رنـــــــځه به روغ نـــه شـــي
بـــــــې دیـــــــداره د محـــــبوب
د عشــــق هســـــــي غــــــالب كاره ده
خــــوار عاشـــــق كاندي مغلـــــوب
پختـــــــه كــــار عاشـــــق هغــــه ده
چي خپــــل عشــــق كانـــــدي محجوب
كـــه مخلـــــوق تې عشـــق ظاهر شـــي
نــــــه یــــــې نه بــــولــــي كتُـــــب
ربــــــه عشـــــق مي پوشــــــیده كړي
هـــــم پر شـــــرق هـــــم پر غــــروب
لــــه نقصـــــانه عشــــــق نګـــــاه كړه
نفــــس حــــاضره پر شمال هم پر جنوب[15]
مـــلا امیـــر غریب بیـــان كوي له عشقـــــه
په مثــــــال لكــــــه مرغــــه اخلـي حبوب[16]

***

له كاملـــــه پیالـــــه نوش كـــــه په شتـــــاب
پرهېزي شــــه لــــه ګنـا كــــه اجتنـــاب
خپـــــل باطن كــــــړه پاكـــــیزه له هره خُبثه
ځان لایـــق كړه چـــــي منظور شـــې دا حبـاب
بعضــــي خلـــــګ په ظاهر ډېر آراستــــه وي
په باطـــــن كي خباثت وي بـــــې حســــــاب

---

[15] دانیم بیتی څلورخپې زیات دئ

[16] حبوب = داني . جمع یې حبوبات دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعضـــي خلګ په باطـــن ســـم آراسته وي
په شـــريعت[17] وي هم ملامت هـــم په کتاب
دغه دواړه نقصــــاني پـــه آخـــرت وي
چي حاضر شي په ميدان د ســــــوال جواب
بختور ده چي ظاهـــــر باطـــن (يې) د واړه[18]
بـــرابر د شريـــعت شـــوه د وهـــاب
راشــــه ټينګ پر شريــــعت شه که دانا يې
په شريــــعت به مفتوح شــــي د جنت بـاب
که څراغ د شريـــــعت خـــداى په لاس درکړ
وبــــه نور ته يې عـــــاجز ماه و آفتـــاب
هغــــه څــوک چي ردوي حــــکم د شـرع
خــــلاص به نــه شي د دوزخ د سخت عذاب
پټ پنهــــان له خپله خدايه مشغــــولا کـړه
د صديـــق د سيني بـــــوى تـــئ[19] د کباب
کامــــلان مي غوصـــان د عشـــق دبحـــردي
ځان جهــــان وثني هېر غـــــرق په دريـــاب
پيروي د کامــــل وکړه که صـــــادق يــــې
زموږ په لاس ده د قـــــرآن محکــــم تنــاب
ديارلـــس صدي شپږويشت کـاله وو تېر شوي
ملا اميـــر بيـــان کـــوي لـــه هـره بـــاب

***

که وصال دجانان غــــــــواړي په قيامت
په اخلاص وپـــــــه تصديق وکـــــړه طاعت

---

[17] شريعت دلته دعوا مو په شان دوه څپه ييزبايدولوستل سي.
[18] اصل: هغه بختورده چي ظاهرباطن دواړه
[19] تئ = تلئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مجلس ددلبرانو به ورګډ شي
که دي ترک کړ ددنیا زېب وزېنت
بې بقاده دادنیا هیڅ باورنشته
په مثال لکه تېزباد ځي په سرعت
په دنیا پسې هلاکه زمانه ده
ابلیس کاندي حرص غالب ترقناعت
دانایان مې دي مشغول دیار په مینه
پروانه که ددنیا په زیان کثرت
اولیاء خدای نازولي په دوه کونه
نبه دیدار به ورعطا کړي هم جنت
توکل موپرخپل خدای زمونږمومنانو
بې له خدایه تکیه نشته دراحت
نبه تقوا وهمت خوی دمسلمان ده
دشیطان تابعان ډک په خباثت
امان راکړي دابلیس دبده خویه
دده خوی ده ګمراهي بل فضیحت
مقصود تینګ کړه سوا پرېږده[20]
رضاجوی شه دنبه خدای هم دحضرت
محبت دخدای نهال پرخپل زړګي کړه
اوبوه یې په چشمه دشریعت
اسم ذات دزړه صیقل دسالکانو
تصفیه دزړه راځي په طریقت
بیابه کشف وکرامات درته حاصل شي

[20] دانیم بیتی څلورخپې کم دئ.
سوا = ماسوا . اوماسوادخدای تعالی له ذات پرته نوروموجوداتواومخلوقاتوته وایي (غیاث)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوشیده لــــــره داحــــــال د حقیقت
تـــــــرعرش پــــورته دي اویازره حجابه
داخل کېږي عــــارفـــــــان بلند همت
معرفت مي شناخت د خدای پــرخپل طاقت ده
(ملاامیر) تعریف کـــــــــــوي د معرفت

***

خوارعاشقه معشوق ګوره که لــرې استقامت
نن دي واردئ که پوهېږې د قـــــرآن په تلاوت
عوام خلق دي مجلس د علــــــــماو فقراکړي[21]
له تاثیري[22] پیدا کېږي تــــــوانګري وقناعت
کـــــه راه رویې ســـــــم پرلار د شریعـــت شه
رهروي بــې شریعته دئ سالک له[23] قبـــاحت
ملحـــــدان په زمانه کـــي هســـــي ډېردي
هیڅ خبــرپه شرع نه وي نه په تـــرک د جماعت
موحدان مـــي مستقیم همېش پــرجماعت وي
له ښه خدایه وي ترسان هـــم له عذابه د قیامت
په لبـــاس د حلـــــم پټ شه ســــرتر پایــــه
د حلــم لباس دئ هرمومن له مرتبه د شرافــت
حـــلم خوی د انبیأ و اولیـــأ دئ کــه خبریې
قــهرغضب خوی د شیطان دئ نه دئ خوی د ولایت
غـافـــلان د یاره ذکره، نقصاني په دواړو کونو
عاشقان صفت ګویان د دلبرانو په دنیا هم آخرت
که تــــــرعرش و کرسي لـــویه دي سینه شوه

---

[21] اصل: عوام خلق دي مجلس د علماو فقراکړي په هردم.
اوترلاندې بیاورته کښلي دي: د عالم مجلس کوه که ته دانایې
[22] له تاثیري = له تاثیره بې
[23] سالک له = سالک لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوا ءالله به هسي غرق سي لکه فرعـون هم جاهت[24]
(ملا امیره) پر عمل هیڅ تکیه مه کړه فضل غواړه
د غه لوی فضل عظیم دئ چي يې درکړ هدایت

***

د خوبانـــــو سردار تئ[25] پاس پر اسمان خوت
تېر تر عـــرش و تر کرسي پر ښبتن ګران خوت
چي مشــــغوله پـــــه صلوت طیبات شو
هر ګفتن يې درمرجـــــان تـــر ښه دهان خوت
د امت غـــم يې زرغــــــون پر پاک زړګي و
هېر يې نه و چي دربار تـــــه د سبحان خوت
پـــــــر دربار د حق تعالی يې قـــدر ډېردئ
وربخښلئ يې امت نـــــاز يې چـــلان خوت
ګفتګوی د ګـــــوی مګوی يې سره وکـــــړ
ګـــــوی بیان د شریعت دین يې روښان خوت
د مګـــــــوی خبري پټي له هـــــــر چا دي
پاک حبیب رب منع کـــــړئ ډېر يې زیان خوت
طی شـــوه نه فلک اتلس کالـــــه یوه شپه وه
بي مثاله ښه مجلس د دوی تــــــر میان خوت
پنځه فرض لـــــــــمونځونه شب و روز شول
که چا تـــرک کـــــړه آخرت لري[26] تاوان خوت
پنځه فــــــرض[27] چي ادا پـــــه جماعت شي
خدای رسول به شي راضي دی پـــه نېکان خوت
مومنانو امــــــــر ونهی تول پــــــر ځای کړئ

---

[24] جاهت:
[25] تئ = تلئ (دکندهارکړدود)
[26] لري = لره يې ، ته يې
[27] فرض کلمه دلته دوي ځیپ بايدولوستل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نصیحت د (ملا امیر) پـــــــر دل و جان خوت

***

زمــــــــوږ و تا ته دی ســــوالونه یا مغیث[28]
له تا غــــــواړو ډک جامــــــــونه یا مغیث
حاجتمند درتـــــــــــه ولاړ دي بې شماره
فریاد رس یې، له تا غـواړي حاجتونه یا مغیث
حاجت زمـــــا ده ستا رضا پـــــه دواړو کونو
د رضا دي طلبګار یـــــــم په عمرونه یا مغیث
هیڅ مقصود مې په ظاهــــــــر باطن بل نشته
ستا رضا ما خلاصوي له هـــر غمونه یا مغیث
ربه قطع انتظار د خـــــــوار عاشق کــــړې
رحم وکـــړه دیدار وکړه ته پر وکړه کرمونه یا مغیث
هر عــــــاشق چې وي صادق په محبت کښې
تر چشمانـو یې خو ناب وهي موجونه یا مغیث
و خپل یار ته ســــل نظره د عاشق وي په هر دم
یـــــو نظر یې ستا دوا دئ د زخمونه یا مغیث
رد ، قبول دواړه مــــــوقوف ستا په رضا دي
و بنده تـــه څه معلوم دي ستا حکمونه یا مغیث
مـــــومنان مې مقبولین پـــه دوه جهان کښې
د تقوی توکل ډېر دي اجرتــــــــونه یا مغیث
ښه خلعت خدای د ایمان و مــــــوږ (ته) راکړئ
موږ پـــــر دا خلعت همېش کړو شکرتونه یا مغیث
پاک قرآن دي راستولئ لــــــــــوی انعام ده
پکښې ډېر د حل حـــرمت دي بیانونه یا مغیث
زموږ ایمان پر پاک الله هم پر قرآن هم پر رسول ده

---

[28] مغیث (دمیم په پېښ) فریادرس ، هغه ذات چې فریادورته کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د(ملا امير) پر زړه ډېر د عشق داغونه يا مغيث

***

په کوخه کي دي ولاړ دي رقيبان کج
همېشه راته قهرېږي غمازان کج
جنګ جدل مي له خپل نفسه شب و روز ده
بل پر خنګ راته ولاړ ابليس شيطان کج
په خپل فضل دي اسباب د جهاد راکړ
په اسم ذات سره و همه کافران کج
د مومن زړه مي تر عرش عظيم لوی ده
اته برجه پر ولاړ دښمن حيران کج
روح بادشاه عقل وزير ده که يې ګوري
نفس شيطان ورته ولاړ دي پر ميدان کج
ښه تقوی و همت وکړه مدت ورکړه
اته برجه کړه محکمه له نقصان کج
بيغمي هيخ په کار نه ده د دښمن دار له[29]
د جرس په شان بيدار شه هم نالان کج
که غافل شوي له طاعته له اذکاره
وبېرېږه له دوزخه له نيران کج
محکمي دا اته برجه په طاعت وي
د غافل روح (مي) بندي ده د شيطان کج
سنګدلان چي ببديني که سبب دا ده
د معصيت په رنګ يې رنګ ده دل و جان کج
هغه خوک چي توبه کار شي زړه يې پاک شي
رب غفور ده هم رحيم ده پر عصيان کج
هر مومن چي توبه کار د ما مضی[30] شي

[29] له = لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

له آینده و ځــــــان ساتي له هـــــر زیان کج
اول ځان تــــــــه نصیحت کــــړم بیا و بل ته
(ملا امیر) بیان وکــــړ[31] د هــــــــــر تاوان کج

***

عـــــاشقان سینه سوزان غــــــواړي قدح
ودربارته دي ولاړنـــالان ګــریان غواړي قدح[32]
هـــــرعاشق چي دهجران تـــــرمقام تېرشي
ګـــــــــــویانوی شـــوپیدا ،وایـــم نشرح[33]
بې صبری راخخه هېرصبرسکــــــون کـــــړ
اوس له ډېري تلـــــــــوسي شوم سینه شرح
په باطن کي دریاب پـــــه جوش خـــروش ده
پټ پنهان[34] یم پکښې غـــــرق زه یــــم فرح
خامکاران دي زیانکاران تـــــرهــــــغه وخته
چي تمیزورمعلـــــــومېږي دنیکۍ هم داقبح
چي آهن رنګه جــــــــوش ونه که په اورکښي
یوه کیلي کله جوړېږي چي بـه قلف شي په افتح
که دعشق په اورکښي نفس سوخته پخته کړي
دزړه نوربه دي شي پورته کل زمین کاندي اوضح
شریعت درســــــــول باغ زه یې باغبان یــــم
(ملاامیر) بې ډنګوي هـــــم په ضمني هم په صرح

***

دفراق زهرمي نـــــــــوش کــــړي زړه خوله تلخ

---

30 مامضی : تېرسوی وخت
31 وکئ - وکړئ
32 دا غزل ډېري قافیوي نیمګړتیاوي لري.
33 نشرح یوراز نظم دئ ،چي دهلک دزېږېدلو پروخت دخوشالۍ په خاطر په ډله ییزه توګه ویل کېدئ.
34 اصل : پټ پنهم ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمـــــامزاج شــــــوهفته يي لكــه دبلخ[35]
ستاوصال زمــــــادوا د هـــــــر مرض ده
پـــــــه كارنه لـــــــرم دوا دهنداوجلــخ[36]
دوصال كوڅه دې كـــوڅه دې خلاصه جانانه
رقيبان پـــــــه مـــــــخه راغلل لكه ملخ
اوس حيران يــــــم چي پــــــركمه به تېرېږم
لاربه خلاصه پــــــه غره شي كه پـــه سلــخ[37]
هسي ګــــــــرم ده بازاردعـــــــاشقانو
ســـــــوړبه نه شي دسياه بند په يخ كلــخ[38]
وعـــــاشق ته يې ژړا پــــــه برخه وركړه
تل بـــــــه ژاړي چي پـــــه زړه يې خنجرخرخ
هـــرګياه مي پـــــه باران خوشحالي كاندي
(ملاامير)ده ډېرخـــــوشحال په برف پـــرخ[39]

***

مـــــــوروپلاروتـــــه هيڅ مه ووايه پوچ
مـــــــرتبه بـــــه دي كــــمتره سي ترمچ
پاك سبحان يې بيان كـــــــړی په قرآن كښې
دوالديــــــــنودئ حق ډېروباســــــــه غچ
بيامي حق دا ســــــتاذانـــــوده بې شماره
ښــــــه محكم يې تينګـــوه لكه سپين ګچ
بياحقونه پـــــــرهـــــــرچادعلـــــماوو

---

35 وايي دبلخ هوا يوه هفته سړه بله توده وي. دلته دغه ټكي ته ضمني اشاره ده.
36 په اصل كې (جلخ)ته كښلي دي: نام وطن است
37 غره دمياشتي لومړۍ ورځي ته اوسلخ دمياشتي وروستۍ ورځي ته وايي.
38 په اصل كې (كلخ) ته كښلي دي: سردی سخت
39 اصل : فرخ . خوځنګ ته يې بياورته كښلي دي: فرخ شبنم راګويند. شبنم ته خوپه پښتوپرخه وايي اودلته يې دشعري ضرورت له امله (پرخ) ليكلی دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنبي میراث یې وړی دئ په پچ
یو مومن په ربل مومن لري حقونه
نبه محبت سره کوئ شیطان که تچ[40]
له کفارو به همېش منازعه کړو
له کفارو سره دئ زموږ د دین غچ
که خپل شیخ که د بل شیخ ته دست بوسي کړي
تا له فیض و برکت لاس یې کړه مچ
تر کوه خپله رضا د بل د پاره
د مومن وزړه ته ګوره نه یې لچ
(ملا امیر) فقیر که هر خو نصیحت کړي
دانایان خدای پوهولي د جاهلو ده خوله وچ

***

که مرګی درلره راغی ژوندون هیڅ
که وصال درلره راغی بېلتون هیڅ
دانایان په قیل و قال ډېر خوشحالېږي
و جاهل ته قیل و قال مرګ ژوندون هیڅ
که طاعت دې په مثال ریګ بیابان شي
په ریا به شي برهم لکه ګلون هیڅ
ځان صدف رنګه صفا کړه په دریاب کښې
بې دریابه سنګ کلوخ هم سفالون[41] هیڅ
در قیمت دئ پیدا کړی په خپل صبر
بې قېمته پیسې ډېري د میسون[42] هیڅ

---

40 تچ : دغوزاربدلو ، لوبدلو آواز (پښتو پښتو تشریحي قاموس) . دلته به دغوزراولو په معنا راغلی وي

41 سفالون = سفال = کودري

42 میسون: په معنایې پوه نه سوم. ښایي د مسیون = مسیو = ښاغلی اړول سوی شکل وي. د شاعر په وخت کې ځیني اروپایي اصطلاحات (انګرېزي او فرانسوي) افغانستان ته رسېدلي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمجـــــــنون دعــــشق خبري چي باقي دي
ځني ورک ځان وجــــــــهان وهم سکون هيڅ
که مجنون غــــــوندي صادق يې نن دي وارده
دليلی دوصال غـــــــم خوره نورغمون هيڅ
هرعـــــاشق په خپل معشوق پسي مجنون ده
که معشوق وفاونه کړه شـــــــــواخون هيڅ
که عــــــاشق يې پيروي دپاک قرآن کـــړه
بې له خدايه بې رســــوله نـــورحبون هيڅ
(ملاامير)[43] چـــي همېش ژاړي مـــرادېي ته يې
بې له تادي تـــول باطل واړه ســـمون هيڅ

***

دمخلوق پـــــــه صفت مه شـــــه ارجمند
گمنامي کــــــــړه چي دي رب کاندي پسند
که هرڅولذيذطـــــــــعام وخوري بې ياره
هيڅ به درنه کـــــړي په خوله وزړه کښي خوند
په مجلس کښي داشرافـــــــــوښه ادب کړه
خبردارشـــــه چي اوازنه کــــــــړي بلند
حـــــــــرکات وسکنات که کلــــمات وي
په ادب کښي احتياط کــــړه که يې هوشمند
بندوبست دآخــــــــرت کـــــړه که دانايي
پـــــه کارنه ده ددنــــــــــياډېربست وبند
پردنيابـــــــه پاته نه شي هيڅ وگـــــــړی
که دمت حکم پـــــــــروشي دخـــــــــاوند
دطـــــاعت دي خدای درکــــــــړي اسباب ونه
نفس بندي کـــــړه دطاعت په لـــوی کمند

---

[43] اصل: ملاامیرمحمد. مادوزن دوارنی له خاطره ونه کیښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان محکم کړه دخپل رب وبندګۍ ته
په عقبا به نیک وبدشي درځګند
بدبختۍ غلبه کړې پر هرچاده
(ملاامیره)ځان ساته له مکر وپند[44]

***

څوک بندمه شه ددنیا په زیان وسود
خپل دلبر له ورتګ تاله بهبود
پایمال کړي عاشقان جفادترکو
زه پایمال یم هم اسیریم هم مفقود
محصل دمرګ که درشي سهل کاره ده
نه چي درومي تراسمانه دعشق دود
بې وصاله څه ژوندون بندګي نه ده
دوصال دپاره ږده سرپرسجود
که دعجربندګي کړه خدای قبوله
ستادرون به شي خوشبوی ترلونګ عود
په هرغم پسي بنادي ده آیات ګوره
پاک خلیل شو په امان غرق شو نمرود
سودله خدایه زیان له نفسه پیدا کیږي
په سبب دنفس هلاک شوه عادثمود[45]
سخته روځ دآخرت زموږ په مخه
اوس بایده دي استغفارو یل د درود

44 په دې نیم بیتي کي(پند) دنصیحت په معنانه دئ راغلی، بلکي (مکروپند) دواړه اصطلاحاً دچل وفریب په معنا راغلي دي.

45 اصل: په سبب دنفس هلاک شوه عادیان هم ثمود.
عاد و ثمود: عاددسام بن نوح(ع) له نسله وه .ددوی له پاره خدای تعالی هود(ع) ورولیږه خودنافرمانۍ له اسیته دبادپه توپان هلاک سول اوثموددحضرت صالح (ع) امتیان وه . وایي دوی دنافرمانۍ له امله ټول وسوځېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شب وروزده کـــــوچ وباردښـــــــونیازمنو
لکه کوچ کـــــوي سحاب پـــــه بهاړزود
دغج جهاززاته جوړکـــــــــــړی خپل دلبرده
نه پوهېږم چي به ووزم که به غرق شم په کبـــود[46]
وجودي وحدت[47] مـــــــقام پــرمنصوراغی
څني ورک فـــــــرق دواجدهـــــــم دموجود
خـــــــواربنده ده درمانده په دوه جـــهانه
(ملاامیر) بیان کـــــــوي خدای یې مقصود

***

ددلبریاري کـــــــړه تېنګه تـــــــــــرپولاد
ځان یې یارکــــــــــړه په زاري و پـــــه فریاد
ترکـــــــوه خپله رضادیارلــــــــــــه پاره
پـــــــــه یوه نظربـــــــــــه تاکاندي اوتـــاد[48]
ودلـــــــــبرته دي معلوم ظاهـــــــرباطن ده
کـــه تاریک وي کـــــه صفاوي کـــه کســاد[49]
هــــــــــــرسړی چي دپاکانومجلس غواړي
ځان دي پاک کـــــــړي له هـــــرخبثه له فساد
هـــــــــره درخته چي شیرینه وي په باغ کښي
پرمالک یې قـــــــدرډېروي تـــــــرشمشاد
که څـــــــــوک وکاندي نـــــــظروحقیقت ته
بې له خدایه نـــــــــورمقصودهـــــــمه برباد
غیروباســـــــــه له میانه پــــــــرلاړسم څه

---

[46] دانیم بیتی دغزلي تربحرڅلورڅپې زیات دئ.
کبودته یې په اصل کي کښلي دي: دریای کبود
[47] اصل : دوحدت وجودي.
[48] اوتاد دخدای ددوستانویوه ډله ده اودنړۍ په څلوروګوټوکي تصرف لري.
[49] کساد: هغه څه چي ناروا وي ، یارواج ونه لري یایې خریدارنه وي (غیاث)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وصال بــــــه يې معمورشي پــــه خپل مراد
ددنيا پـــــــه جاه دي هيڅوک غلـــــط نه شي
ګاهي ســــپوروي پــــــــرسمند ګاهي افتاد
هـــــغه تخت چي په هــــوادسليمان تــئ[50]
خوآخــــــرزيرزمين شـــــــــو بې بنياد
ابراهيم بن ادهـــــــــــم چي خدای بادشاه کړ
بيايې ترکه کـــــــړه دنيا پــــه دين شوښاد
هــــــرمومن دئ مبتلا پـــــه دوه مقصوده
يـــــوناقص ده بل کامل که لــــــــري ياد
داناقـــــــــص مي دئ دنيا ، کامـل ايمان دئ
تـــــــه کامله تينګوه ناقــص نامـــــــراد[51]
کامــــــــلان چي جستجوی دآخـــرت کړي
نيک عـــــمل يې دئ تـــــوښه دلاري زاد
اول ځـــــــــان ته نصيحت کــــړه بیاوبل ته
(ملاامیرمحمــدمـــده) ژاړه پـــــــه فـــــرياد[52]

***

کلـــــــمه مي ده ويلي مــــــاپـــــرتامحمد
چي لـــه رويه دي پيدا شـــــــوه دادنيامحمد
(وه) راغـــــــــلي ډېردينونه تـــرتاوړاندي
ستاددين محکمي تېره تـــــرهـــــرچامحمد
نه زمين ونه اســــــــمان نه عـــرش وکرسي
امکان نه لـــــــــــري چي بربه شي ترتامحمد
خدای درکـــــــړي بلندي پـــــــه دواړوکونو

---

[50] تئ = تلئ
[51] نامرادته په اصل کي ليکلي دي: بی فايده
[52] اصل: ملاامیرمحمده ژاړه په زاري وپه فرياد

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اوله يې پيدا کــــــړه لــــويې ستامحمد
تـــــــــه سبب يې دهـــــــــمه مسبباتو
رب سبب کړې دهـــــــــمه واړو سوا محمد
ستاګــــــــــــــربوان به ټينګوم پاکه حبيبه
ستاګرېوان مې شـــــــريعت مصطفا محمد
دوحدت په زمــــــــانه کي تـــــوره شپه وه
تاريکه شوله زايله چي دي نورکړه تجلا محمـــد[53]
چي پيدا کړپاک سبحان نــــــورد حبيب خپل
دمعشوق يې انعام درکـــــړئ ياک مولا محمد
ته دغيبو خـــــزانه وې پــــــه وحدت کښې
له وحـــــــدته رابيرون شـــوې پردنيا محمد
مـــــابنده لــــــره لازم چي تل شاکـــريم
چي مشغول يـــــــم په ثناوصفت ستامحمد
اميدوار دشـــــــــفاعت دپاک رســـــول يم
که شفيع شو[54](۲)مابه خلاص کړي له ګناه محمد
پــــــــــه رحمت ســـــره بللی پاک الله دئ
رب بادشاه کــــــړئ دجــمله وو انبيا محمد
يـــــــولک خيرويشت زره دي لښکـــرومقرر
ته دټولو هـــــــــم سرداروې هـــم بادشاه محمد
ستاپه دين سرې[55] منســـوخـــــه کل اديان کړه
ستارب مرحـــــوم کـــــــړی په رشتيامحمد
ډک روی دزمين ولـــــــــه غـــفلته ياسروره
ستاددين روښنايي شــــــوه ترعرش بالا محمد

---

53 دانيم بيتی دغزل ترنوروبيتوخلورخپې زيات دئ.
54 اصل: که دی شفيع شو ....
55 سرې = سره يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

عـــــارفان چي رسېده که ولاهــــــوت ته
دغــه فیض وبرکت هـــــمه دئ ستامحمد
له عـــــدمه چي وجـــــوددهستۍ راغی
ستاله هسته راپیداشـــــوه کل اشیاء محمد
ســـــرچشمه يې دجـــــمله وومخلوقاتو
ته آبخـــــوريې داعـــــلی وداد نامحمد
عـــــالمان دي وارثان دين پــــــه روښانه
تــــــرقیامته ستاددين دي خيرخواه محمد
کافران مي توررزاغـــــان مخوني[56] تـــورو
نه ښاييږي چي بــــه ګډ شي په باغ ستامحمد
ربه روی دپاک نبي زه خـــــوارعـــاصي یم
عفوه غـــــوارم معتکف ستاددرګاه محمد
خدای لوی کړی په لويي ترهــــــرمخلوق يې
هـــم ترعرش هم ترکرسي هــم ترسمامحمد
زه فقیرخـــــواريم دوعاګـــوی دمسلمينو
هــــم دواړوعلماوفقراهـــم اولیامحمـــد[57]
په توحید کښي مي صادق کـــړي ستاپه مینه
(ملاامیرمحمد)[58] دي غـــلام ده هم ګداامحمد
محمدا ســـــم محضه زمـــــوردنبي ده
پـــه نګين کښي نـــوشته دانبيامحمد
دهــــــرمومن پرزړه مرقــــــومه کلمه ده
(ملاامیر) غـــــريب ده ولي وارخطامحمد

***

[56] مخوني = مخونه يې

[57] دانیم بیتی هم دنورونیم بیتیوپه پرتله ځلورځپي زيات دئ

[58] دلته باید (امیرمحمد) تول دري څپي ولوستل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تخت وبخت زمونږ د باد شاه دې برقـــــــراروي
پـــــه سراج الملت والدین ده مســـــما محمد
د بردي عـــــمردا امیرحبیب الله خـــــان وي
ترســــایه لاندي یې ناست امتیان ستا محمد
ربه اباد نائب صاحب لــــــري تــــرډېــره[59]
اخلاص کښ ده د پېشوا هـــــم دباد شاه محمد
تل مشغول د کند هـــــــــــــاریه ابادي ده
اوس مشغول په نهرســــــراج نهراعلی محمد
نهرسراج به خدای معمــــورکه وخت نزدې ده
(ملا امیر) فقیردوعاګـــــوی ده هرسبا محمد

***

که له یاره پــــــــــریارراشي دوصال کاغذ
پرچشــــــــمانو قبلوي دځان پایمال کاغذ
که عـــــــاشق لـــــــره یې خط دقتل راشي
وعاشق ته معلــــــــومېږي دېرد خیال کاغذ
د منصورچي عشق صادق وحـــــال یې ګوره
پاس پـــــرسرددارخندان ورک وجنجال کاغذ
پایبوسي دي سخته ګـــــــــــرانه ده صنمه
زه به نسمه[60] ومخ تـــــــه ســـتادفـــال کاغذ
نادیده پـــــــرتامین شـــــــومه جانانه
راستولی دي خـــپل دوست لـــه[61] دجمال کاغذ
که مي سرومـــــــال برهـــــم شي ستا په مینه
(ملا امیر) مي نه غـــــواړي دسرومال کاغذ

---

[59] له نائب څخه یې مراد دکندهاردهغه وخت نائب الحکومه سردار محمدعثمان خان دئ.
[60] نسمه = نیسمه
[61] له = لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

امتي یـــــــم دنبي خـــــــیرالبشرسرور
ستادربارکښي تـــــرهـــرچاده معتبرسرور
له خپل نـــــــوره پیدادحبیب نـــــورکړ
بیاپیداده له نورشـــــــمس وقـــــمرسرور
ناسوت پټ ودغفلت پــــــــه تاریکه کښي
ستاپـــــه نورسره روښان کـــوه وشجرسرور
تـــــراول اولین ده ترآخــــــرآخــــرین ده
په شفاعت سره مخصوص ده پــه محشرسرور
ستاامت بـــــــــه منتظردشـــــــفاعت وي
دبخښښ ناري بـــــــــه کاندي پراکبرسرور
ســـــــــتاامت به وبخښي ته به راضي شي
بیادي بخښه دنیکانو پـــــــه قدرســـــرور
دمعصیت په رنځ رنځـــــــــوریم دواغـــوارم
د(ملاامیر) دواستاشفاعت دهـــــرضررسرور

***

ډېراغلي ستاغــــــــمونه زمـــــــاپرسر
زه خــــــوشحال یم یاره مــــــه شه مرور
پیداشـــــوی زماصورت دغــــــــم دپاره
قبول کـــــــړی مـــــــابنده پـــرخپل بشر
په معناکښي لوی نعمت ده غمي[62] مـــه کـــړي
ډېرلــــــــذت لــــــري ترقندوتـــــــرشکر
دعشق اورچي پـــــــــه صورت[63] ونـــه لګېږي
که تـــــــه تـــــــه وې ته به نه شې اې غریبه

---

[62] غمي = غم یې
[63] (صورت) بایدیوه خپه ولوستل سي

(c) ketabton.com: The Digital Library

که نـــــه تــــه وې نــــه دي زه څه برابر
په مجلس دخـــــــوبرویانو که ورګډ شوې
پاکــــــیزه بــــه ځني ځې لکه سپین زر
تردوه ښـــهره شه[64] ورتېـــرهلته مجـلس ده[65]
ته ســـامع شـــه دشین هــې[66] دزېروزور
ستامقصوددبـــه تاته تې وجیم[67] (۲)انعام کړي
دامقام دهـــــــغه ده چي قبول کړي د(ده)در
دتــــوحید ترســـــــوزن ووزه که یکتایې
که دوتایې ځـــان یکتای کـــړه یک بشر
خدایه (ملاامیر)عـــامل دخپل بیان کـــړې
چي تېرېږي تـــرتــــــوحید ســـم برابر

***

جفادي اورلګـــــــوي صنمه لیري کړه نار
ودي سوم سرترپایه خودبه کــــــومه ګفتار
شیرین ګفتاردجانانکه شنیده کــــــړم یاره
ترسرومال یــم ورتېرکه کښېنوست زماپرکنار
سیمین بدن ددلبرمـــثل بې[68] نــه وي هیڅوک
پتڼ په اورتل سوځي اوس پرماخواررا‌غی وار
ستادبهاربلبلان شیرین زبان دي ګـــــــویان
لیري دي ګـــرزي زاغانوګل تې[69] نـه وینم لار
رنځوریم زمــامقصودهته یې همېش موجوده

64 په اصل کې ورته لیکلي دي: ازشهردنیاوآخرت ګذرکن.
65 په اصل کې ورته کښلي دي: مرادمجلس مشاهده میباشد
66 په اصل کې ورته کښلي دي: سامع قرآن شاهاشوبمع عمل صدق
67 په اصل کې ورته لیکلي دي: تاج
68 بې = به یې
69 تې = ته یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواله تاغـــــوا ړمه پردردي پروت یم بیمار
غمازه مه کــــړه هی هی نه پېژني خپل پردی
زه دي دښمن گــــــړندی مخ له درځم په تلوار
ستادهجران تلخکي پـــــرمالازم شبخیزي
برمن مکن ستمی عـــــاشقان هست ناقرار
ستادوصال په هوا ســــــرگردان یم ترآسیا
من چه کـــــنم صنماپروت یم داورپرانگار
ربه په روی دحبیب ماکـــــړي غالب پررقیب
تویی گل من عندلیب نیست مــــرابی توبکار
چند ســـــــوزم درآتش تراباشداین روش
من غــــــلام خدمتش مـــــران مارازدیار
ملاامیرهست فـــقیرمــــــرید شیخ کبیر
مــــراتوبه برتقصیرعفوخـــــواهم زغفار

***

خـــــم زلف توپیچ وتاب لکه مـــــار
عـــــــاشـــقان هست تشنه لبه ددیدار
مجروح شددل مــــــن زدست جان ای صنم
که دیداررا کـــــــــړي یاره زما دوا دپرهار
موســـــــــم گل گل ، گل میشودشکــوفه
غفلت مکـــــن ای بلبل آمدبتونـــــــوبهار
چه گناه کـــــرده عاشق دل وجان برده معشوق
امانت کی میدهی ، دلبره وکـــــــړه تلوار
هست خندان دلــــبرم نــــــــظربمن فگند
شب وروزم انتــــــظارکه رابنکاره شي نگار
سرگردان شـــــــوم دلبرا ستاددیدن په هوا
دیداربمن کن عــــــطاځای دکـــفاروده نار

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملا امیر) غـــــلام د دلبر ستا د درگاه خاکستر
ربه زاري کـــــــومه مران زکـــــــوچۀ دار

***

ستا په عشق کښې قبلـــــــــوم د ځان پېغور
هیڅ باک نشته که برمنډ یـــــم که ســـرتور
نام وننگ را ځخه ورک شـــــــو ستا په مینه
اوس د عشق پـــــرآس همېش یم زرین سپور
د دنیا کــــــور که خــــراب شي نقصان نه ده
خدای دي نه کاندي خـــــــــراب د عقبا کور
د نیکۍ پــــــه زراعت که ځان کــــړې ستړی
پاک الله به شي خوشـــــــحاله هم غمــخور[70]
خــــــوی د ترکو دئ چپاو د عــــــاشقانو
عاشقان واړه مـــــغموم په غــــــم نسکور
رقیبا ن را تــــــــــه ولاړ تــــــوره په لاس دي
نه بېرېږم خدای را کـــــــــــړی د عشق اور
که یو زخم د خــــــــطار اباندي جــــوړ شي
په یوه گذار هــــــــــــزار کـــړم شل او کور
که محـــــــــرم زه د دربار د خپل اشنای شوم
په کار نه لـــــــــــرم جنت حـــــور غلمان نور
هغه څـــــوک چي مستغرق فی الفیوضات شي
ځــــــان کـــــــړي پټ د زماني د شـــر و شور
یو گـــوره، یو بوله، یو وینه ، یو غــــــــــواړه
(ملا امیره) یک بین شـــــــــه نه یې شب کور

***

ستا د عشق پـه شراب گـــــــــــرزم مست خمار

[70] غمخورته یې په اصل کې کښلې دي: نبی علیه السلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ماورک ځان وجهان شوهم قرار
راشه ونیسه خبردعاشقانو
چي حیات دي که ممات دي که بیمار
ستادعشق په رنګ مي سور درون بیرون ده
نه پوهېږم چي لاله شوم که انار
ستاددرخاوري به کړم په سترګو پوري
خپل چشمان روښانوم له ګرد غبار
بي تکلیفه مي ناري دي په هر رګ کښي
دهوهواوازنغمه کړي وارپه وار
دتوبي ونه که هرخومېوه داره
زمادیارپه رنګ به نه وي مېوه دار
که وفاکړي که جفاکړي مراد(دي) خپل ده
ستاجفاده سخته ګرانه دوفایم طمعدار
عاشقانوځان سپارلی پرخپل یارده
(ملاامیره) ځان سپاره پرحق ستار

***

ځان ببغم کړه له دنیاڅخه لکه مږ
ستادروح شهبازګذرکه ترعرش لوړ
داخلاص پرمیدان باندي شه محکمه
بي اخلاصه وشیطان سريبي شوځوړ
ربه راکاندي توفیق پرطاعت باندي
دحساب په روځ مامه کړي په خط پړ
غريبي ددنیابنه ده تېرېده کړي
دمحشرپه روځ مامه کړي غریب اړ
ستادربارد عاموخاصو، منعه نشته
زه درتلمه رقیب کړم په بدککړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تشنه لب يـــــــم دوصال جامـــــونه راکړه
ماسيراب کـــړه تردښمن مي کــــــړه ته لوړ
چي هـــــــجران دي دوصال له مــخه راغی
بې زحــــــمته هنجه وړای نه شي کاکـــړ
هـــــــرسړی چي کسب وکاندي هـلاک شي
په دهـان کښي يې هـــــــرشی وي لکه ګوړ
ســــــتادرباره دپاکانـــــــودنيکانو
(ملاامير) ده ګناهـــــــکارپـــــه ګناه خړ

***

راشـــــــه زمادزړه همدمه وکـــــــړه ناز
لــــــه رقيبه مي زړه تلــــــخ ده لکه پياز
ستامحبت مي پټ پـــــــه زړه کښي وساتلی
په آخـــــــراخخه فاش شـــــــو دزړه راز
ګـــــــوياني له خپله ســـــــوزه دهرچاده
څه به وايم زمـــــــاهمت شـــــولکه باز
چي درون دچـــــــاپخته دعشق پـــه اورشي
عاقبت تـــــــردهــــــــان وزي درپه ناز
څه بنده څــــــــه يې همت څــــه يې طاقت ده
چي ستادرله بـــــه درشي عـــــــاشق پايواز
داميدپه درياب غــــــــرق لکه غــواص يم
دربه کله پـــه لاس راکــــــــړي زمادمساز
جاهــــــــلان مي له طاعته غـــــافلان دي
غفلت وړي ګــــــــويامړه دي پــــــه مجاز
(ملااميره) ګـــــــــمنامي وخاکساري کــړه
خپل ځـــــــان بوله کم تــــرملخ هم ترتــاز[71]

[71] تاز: يورازحشره ده. چورچورکه(پښتوپښتوتشريحي قاموس)

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

ستاودیدته زمـــــاډېرکېږي هـــــــوس
محروم مه کـــــړه ماغــــــریب لکه مګس
دوصال دباغ دي سخته ګـــــــــرانه لارده
ګرانه نه ده چي فـــــریادکـــــړم دجرس
ستاددیدخیال به ونه وزي زمـــــــــاله سره
که رقیب راته غـــــونډۍ کـــړي خاروخس
سمندرنګه ســــــــــاکن دعشق په اوریم
نه په مرم نه دوتـــــولــــــــــــرمه وس
دیوسف په شـــــــان بندي دغم په څاه شوم
دوصــــــــــال کاروان مي شه ډېرو ډېرپس
هرمــــــرغه چي وي ایله په هـــــواګرزي
چي بندي شي ګالــــــوي بـــــند دقفس
که وصال غـــــــواړي خدمت په اخلاص وکړه
په هــــــردم درته حاضرفــــــــــریادرس
ستاد سترګـــــوکتوو ایستم له حـــــاله
پردغـــــــه حال پېژنــــــم کس وناکس
دایقین ده چي دمـــــــــرګ سپاره به راشي
(مــــلاامیره) تاله څــــــــه خنداهـــوس

***

ســـــــــتاپه فضل بـــــه خلاصېږم له خناس
تل جهادورسره کـــــــړم یـــــــم په هراس
زمــــــــاپه زړه کښېي اچـــول دخطروکاندي
غواړي ماکـــــړي مســـوس[72] په ډېروسواس

[72] مسوس: هغه څوک چي وسوسه ورلوېدلي وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که توفیق مي خدای رفیق کړپرده باندي
پرې بې نه ږدم بې مرګیه په خپل لاس
چي دښمن دچا په کورشي حال بې[73] څه وي
زما پر کورهمېش ولاړ د دښمن آس
راداخل زما په خونه نفس شیطان شوه
بندګي مي په عذاب شوه وکړه قیاس
په تصدیق وپه اخلاص عبادت وکړه
ځان ساته قوي دښمن لري خناس
ښه صفا کړه روح و زړه په ذکروفکر
خپل دلبرلره ورځه صاف ترالماس
هر عامل به جزا مومي دعمل خپل
(ملاامیره) نیک پربدو کړه تل پاس

***

خدای درکړی ډېردولت سنګ پاروس
ستا په زړه کښې مکان لکه پانوس
ددولت دي هوادارډېردښمنان دي
پسي ګرزي کیقباد هم دقیانوس[74]
ښه دولت لره زنانوته نګاه کړه
پرپیره شه که سردي وي که تموس[75]
ترسهاره بیداري کړه غفلت مه کړه
که غافل شوې پرتاږغ کوي خروس
که دي دادولت نګاه کړته بادشاه یې

[73] بې = به یې
[74] کیقباد : دایران افسانوي پاچا چي وایي سل کاله یې په خورا عیاشۍ کي پاچهي کړې وه (غیاث)
دقیانوس:یوظالم پاچا و چي وایي اصحاب کهف دده له ببري له ښاره وتلي و اوپه غارکي پټ سوي وو
(غیاث)
[75] تموس:دګرمۍ موسم. دکندهارپښتانه تموښ ورته وايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـــــــقابل دي نه وینـــــــمه چین و روس
سنګ پاروس که داخل په لـــــوی بازارکړي
خدای به درکړي خوشحالي تـــــــرنوعروس
تکلیفات دشــــــــرعي پنډ پرخپل سر کړه
(ملاامیره) بې تکلیفه لـــرګی نه کېږي ابنوس

***

په صیقل ســــــره ګناه کــــــړه دزړه تراش
د توحید پـــــه نورغایب کـــــــړه بدخفاش
که صادق یې امـــــــرونهی کــــړه محکمه
په قــــــــرآن کي نقش کـــــــړی دئ نقاش
خـــــوباطله مـــــدعاددښمن نه کـــړي
مـــــــدعاددښمن دئ پـــــه شرعه پاش
ته آئینه دشــــــــرع نسه[76] وخپـل مـــخ ته
ســـــتاعیبونه به ښـــــــکاره شي بې تلاش
هـــــــربنده چي پـــــه اخلاص بندګي نه که
په قیامت بــــــه شرمنده وي مـــخ یې خراش
هـــــربادشاه چي پرسپاه دولت بسیارکـــړي
هـــــرسپاهي وي تېرترسرهـــــــم ترمعاش
(ملاامیره) دون هـــمته تــــرهـــــــــرچایې
هسي کـــــم یې ددنیاتـــــــرادنی مـــاش

***

په حصول دمقصودتل ګـــــــــرزي درویش
پري بـــــــه نه زدي خپل مقصودپه زړه دلرېش
ترک وهـــــــــلي ده دنیادخـــــدای دوستانو
تردنیاتېرشــــــــــومحبت دخدای وریېش

[76] نسه = نیسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې له جــــذبه دوه جـــــهان کله هېرېږي
که مـــــجذوب شــوي له تاپاته ګاوومېش
طـــــریقه وعشق ته جـــــذب الــــهي ده
ته عـــــاشق يې که رب جذب کئ[77] درپېــش
که عاشق شــــــوي دغه لوی فضل درب ده
د اســـــــــم ذات په تېغ زخمي زړه همېش
دخدای اســـم ده ساکرتابـــــه مسکورکړي
یک بیني ویک خـــــواني به کړي ستاکېش
متنفربه له مخلـــــــــوق ظاهـــرباطن شي
کع دي یاروي که اشــــــناوي که دي خوېش
نبه بیان دجـــــذب عشق ده مــــــومنانو
(مــــلاامیر) يې بیان وکـــئ[78] خیرانــــد ېش

***

په خپل ژوند چي خپل یارنه کړې فـــــراموش
خپل یاربـــــــــوله تابه کاندي زرین پوش
وعـــــــاشق ته دمعشوق صفت شکـــروي
په ظاهـــــــــره وي آرام باطن پــــــه جوش
په خپل عشق دطاعت بارپـــرمعشوق سپک شي
پــــــروانه که ددنیاپـــــــه خرید فـــروش
عشق هـــــــــغه دئ چي پرشرع مــــوافق وي
مخاف له شـــــــریعته شیطاني حق فراموش
نه ده چــــامیندلی عشق پــــــــه کسب جانه
دالباس دهغه چاده چي يې رب کاندي ورپوش
ددیداردي طلبګارعـــــاشـــــــــقان واړه

---

[77] کئ = کړئ
[78] وکئ = وکړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

همېشه وي سرګـــــــردان ګــــرزي مدهوش
(ملاامیره) که صادق یې پـــــــه طلب کښي
شب وروز د جفا زهـــــــرکړه ته نـــــوش
همېشه بیان دعشق کـــــــړه (ملاامیــره)[79]
په بیان کښي دي ثــــــواب ده نه شي خموش

***

زمـــــــــادزړه خیال تېرېده کاندي ترعرش
ارام نـــــه که ددنیاپــــــرفـــــــاني فرش
ستاد عــــــــشق له برکته مستغني شـــــوم
دوه جـــــــهانه راته هیڅ شـــوه لکه قــرش[80]
راځخه هېرد هـــــرشي خوند شي په دهان کښي
نه پـــــوهېږم چي داتلـــــخ ده اوکه تــرش[81]
چي دعشق په اورمي ســــــــوی دل وجان ده
جنګ آســــــان شــــو د اورس[82] هـــــم دحبش
ســــــــتاد عشق په جامــوهسي مست خماریم
دناکـــــس اوس منت باریـــــــم هم بارکش
رقیبان راتـــــــه ولاړستاپه کـــــوڅه کښي
پرورځم مانــــــوش کــــــړی دی ستابرش
دوي چشماني مي څلورشـــــــوي ستاپه لوري
منتظردرتـــــــه ولاړیـــــــــم پــــه جنبش
توکل پرخپل خـــــــــالق کــړه (ملاامیره)
خپل خـــــــــالق بیاله تاکاندي سوال پرسش

***

[79] اصل: ... ملاامیره فقیره
[80] قرش: دیوي سکې نوم دئ.
[81] اصل: .... داتلخ ده که شیرین ده که ترش
[82] شاعردلته (اورس = روس) له عامه محاوري سره سم راوړی دئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخپل يار طلب کـــــوه تل پـــــه اخلاص
ځان غوټه کـــــړه په درياب لکه غـــواص
عاقبت بـــــه در پيدا کـــــړي ترسرتېره
ته بـــــه شي په دغـــــه درکلان خواص
که دي ســــــرله تنه بېل په غـــواصۍ شي
په عقبا بـــــه پيدا کـــــــړي دسرقصاص
په طلب کښي دوصال که ځـــــوک فنا شي
رب به ورکـــــــړي درجـــه دخاص الخاص
په تــــــقوا و په اذکار زړه نـــــرم کېږي
پـــــه مثال لکه چي نـــــرم ده رصـــاص[83]
راشـــــه پرېږده دادنيا طلب ديار کـــــړه
ته مسلـــــــــم يې نـــــه وليد بن عاص
ددنيا مــــــحبت حـــــجاب ده (ملا اميره)
راشه ترکه دادنيا کــــــــــړه په اخلاص

***

دمعشوق دربارله ځـــــم لـــــرمه عرض
که نــــــقاب له مخه واخـــلي سرعوض
زه عـــــاشق يم منتظر ســـــتا وديدن ته
ستا په ديد ستا پـــــه رضا لـــــرم غرض
که عـــطارا ته ديدن کــــــړي زما صنمه
زه خـــــوشحال يـــم که وړياوي که په قرض
بي له تامي هيڅ مـــــقصود په زړه کښي نشته
پر عــــــاشق باندي طلب دمعشـــوق فرض
عــــــاشقان پـــــه هجران سوي دي دلبره
ارام نه کــــــــړي يو ســـاعت پرزمين ارض

---

[83] رصاص: قلعی (يو راز فلز).

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ځـــــــــوک چي توانګر په قناعت شي
زړه يې خــــــلاص شي د دنيا له سخت مرض
دانايانو لـــــــــره لـــــــړ اشـــــاره بـــس ده[84]
(ملا اميره) جـــــــاهـــلان دي په زړه قبض

***

و خـپل يار و تـــــــــه ژړاده زمـــــــــا فقط
تـــــــوکل پـــــــرتا ، نه پر بل چاده زما فقط
بنـــــــــه مي يار بنـــــه يې ديدار ده بې مثاله
ستا ديدار تـــــــــه ډېره تمـــــــناده زما فقط
محـــــــروم ستا له ديداره هــــــغه ځوک دي
چي کافــــــــروي دی دبنـــمن ستاده زما فقط
تل د زړه د ېګ پـــــــه جـــــــوش دعشق په اور
تر چشمانو مي خـــوناب ګاه و بيګاه ده زما فقط
پخته کار عــــــــاشقان موج لکه درياب کړي
ځني ورک ځان جـــهان محبت پر تاده زما فقط
منصفان که انصاف وکــــړي په خپل ځان کښي
هيڅ منت بـــــــه نه پر تا و نه پر مـــــاده زما فقط
په عالـــــــــم کښي منت بار شوې (ملا اميره)
د تهمت په پېټي ماته شـــــــوې ملا ده زما فقط

***

ځــــــــــوبه ګــــــــرزمه ژوندی پر دا بساط
طمع نه کـــــــــړم چي پيدا به کـــــــړم نشاط
شيرين عـــــــــمر په غفلت را بانـــــدي تېر شو
نه مي وکــــــــړه بنه تـــــــــقوا و احتيـــاط[85]

[84] اصل: ... لړ اشاره بس و کافي ده
[85] اصل: ... بنه تقوا وعبادت احتياط

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیا ځـــــای د کـــــوچ و بار هیڅ باور نشته
و داناتـــــــه ده ځـــــرګـند لکه رباط
زندګي کــــــړه واړه صرف په عبادت کښي
تېربـــــــه شي د باد په شـــــان پر پل صراط
هیڅ عــــــــاشق به له رقیبه وېره نه کړای
که له یار ســـــــره یې نـــــه وای اختــلاط[86]
د اسم ذات په تېره تېغ کـــــــــړه زړه دونیمه
(ملا امیره) ډېربـــــــه خــــوکــړې انبساط

***

دعشق بار زمـــــــــا په شـــــاده سخت غلیظ
راته جـــــــوړه تـــــــماشاده بخت غلیظ
عـــــاشقانو ته یې دام دزلـــــــــفوا یښی
عاشق بند شـــــــــــوتردابند نشست غلیظ
بدعــــــــمل راته رقیب شو زمـــــاوځان ته
نیک عمل ده زمـــــــاوځـــان ته تخت غلیظ
دغه تخت مې دباد شـــــــاه پــــــرتخت بالا ده
وربې نه کـــــــړم زمـــــا تخت ته بخت غلیظ
راځخه هېر د یار محبت کــــــــړه دوه جــــهانه
همېش سپور دعشق پـــــــرآس یم سخت غلیظ
نن تناب د وصــــــــــال ټینګ نسه محکـــــمه
داتناب ده ډېـــــــــرد یـــــــــارمخت غلیظ
عروه الــــــــــوثقی رب بللی خپل قـــــرآن ده
ته عامل شه(ملا امیره) دقــرآن نوشت غلیــــظ[87]

***

[86] اصل : ... که له یارسره یې نه وای سروکاروا ختلاط

[87] په اصل کې ورته کښلي دي: هرچه درقرآن نوشته شده است ، همه احکام محکم است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه طامــــع یـــــم ددیدارلــــــرمه طمع
زه بلبل یـــــــم دګلـــــــزارلرمه طمع
سیاحــــــان چي سیاحت پــرزمین کاندي
زه سیاح یــــــم دبـــــهارلــــرمه طمع
جوش خروش دعــــاشــقانوپه سینه کښي
زه عـــــاشق دفیض انــــــوارلرمه طمع
چي تشهیراختیاروي هـــــغه خامـــان دي
زه پخته دګـــــمنامیه، دقـــــرارلرمه طمع
نابالــــــغ فــــقیران ډېردي ، پیري کاندي
زه بالـــــغ دښــــــه رفـــــتارلرمه طمع
په طریقت کښي نابالـــــــغه ډېرکسان دي
زه بالغ دطریقت یــــــــم ددستارلرمه طمع
کمینه بـــنده دخــــــــدای(ملاامیره)فقیره
دتاخــــــون په وینو ســورلکه انارلرمه طمع

***

دلاله په شـــــــــان زمــــــــاده دزړه داغ
ســــــــتادعشق له غـــــمو ،نه لرم فراغ
دبلبل په شـــــــان طلب کــــــوم دګلــو
که مي ولــــــــیدای دیــــــارد حسن باغ
که صدف رنګه سینه شــــــوه دچــــاصافه
په صدف کښي دررونبـــــــان وي لکه چراغ
دحقیقت پـــــــــرګلستان بلبلان ګـــــرزي
کله ښـــــــایي چي ورګډ بــــه شي تورزاغ
(ملاامیر)غریب دردمنده ســـتاپه عشق کښي
په وصال سرېږ[88] معطـــرکــــــــړه جان دماغ

---

[88] سرېږ = سره یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خدای دي نه کاهیخ مسلـــــم له عشقه صاف
چي له عشقه وي خـــــــالي ، ده بې انصاف
هرمومن ایـــــــمان راوړی په خپل عشق ده
دکافـروچي عشق نه وحساب نه شوه له اشراف
دجاهـــــــلو رجـــــوع کله شي وعشق ته
عــــــاشقان دخپل زړګي کانـــــدي طواف
له ازله قاســــــم کـــــــړی ښــــه قسمت ده
کافـــــــران به په عــــــــذاب مـومن معاف
پرزاهــــــــدوباندي سپک بارد طـــــاعت ده
سبب داده پـــــــرمحــفوظ يې ده عشق چــاف[89]
هـــــــغه چاته چي طاعت مرغوب محبوب شي
داهــــــــمه ده واړه عشق ، وکـــــــړه انصاف
دزاهــــــــدوکفاف قـــــــوت ولايموت دي
پــــــــه زیادت يې حکـــــــم کبرې داسراف
سرګــــــــردان اهـــــل دنیادي په طلب کښې
مـــــــوړبه نه شي مګرخـــــاک شوشکم ناف
خـــــــــدای دي صبرقناعت زمـــاروزي کړي
(مـــــــلاامیره) لــــــه خپل نفسه کـړه خلاف

***

که صــــــــادق يې له ګناه کـــــــړه ځان حنيف
په تـــــقواوعبادت کـــــــــــړه نفس ضعیف
دنیکانـــــــــومحبت دځـــــــــان عادت کړه
خـــــــدای دي نه کاندي ګــــمراه دچاحریف
دجاهـــــــــلو له صحبته بـــــعید ګـــــــرزه
په صحبت بــــــــه دنیکانـــــــــوشې لطیف

[89] ښايي چاپ وي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق بازي له ميانه واخـــــــــــله که دانايي
په خپل ځـــــــان کــــــړه جامـه دعشق لفيف
پـــــه ويل دمحققانـــــــــوفـــــهم وکړه
هــــــــرګفتن يي تـــــرمـــرجان و در ظريف
هــــــــرکامل له خپله ســـوزه تصنيف کړی
ناقابل ده (مـــــــلاامير) کـــــوي تصنيف

***

ماچي وخــــــــوړل ديـــــــاردلاس ترياق
راڅخه ورک شـــــــــووخت دصبح و داشراق
ستاله حبه ماسيواشـــوه فــــــــراموشه
بيا پــــــه ياددياريشيرين دهـــــــان بــزاق[90]
سرګردان و پای دوان شوم په عالـــــــم کښي
دعشـــــــق آس مي ځابک وليد تـــــربراق
چي وصــــــــال مي ددلبرپه کـــــوځه وشو
داخـــــــلاص پــــرميدان پاته شومه طاق
له هـــــــــغه پس خـــوشحالي شوله راپيښه
بيامي وليدځان جـــــــهان شومــــه آفــاق[91]
په ظاهـــــــرصورت مشغول يم له عــــــالمه
ذميمه شــــــــوله بدل پـــــــه نيک اخلاق
(مــــــلاامير) ده مـــــدرس دعشق په علم
دهــــــــربيت ثواب دي[92] ډيـــرشي تــرعتاق[93]

***

ســــــــتادوصل دګلشن زمـــــــااشتياق

---

[90] بزاق: دخولې ناړو ته وايي. کله کله دخولې په معنا هم کارېږي.
[91] په اصل کې ورته کښلي دي: برهوش آمدم
[92] دي=دي يې
[93] عتاق: دمينځواومريانوآزادول

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه به وایـــــــم د هجران د لـــــوی فـــراق
زه تـــــرسرو تــــــرمـــــال و خپل جـانان ته
خدای دي نه کاندي زمـــا قـــــول په نفاق
په ژړا ســــــره زمــــــابــوتي کاني ژاړي
خــــلاف نه ده د معشوق عــــاشق مشتاق
بد عمل زمـــــا حجاب دیارله مـــــخ شو
ورکــــــېده دي د حــــجاب په نیک اوراق
د تـــــوحید پـه دریاب غرق شه حجاب نشته
نبـــــه وصال بـــــه دي روزي کاندي رزاق
د قسمت بــــــرخي وهـــــرچاتـــه رسېږي
منتظرو رتـــــــه ولاړ دي تـــــول عشــاق
دوه جـــــــهان چي له تاهېر شـــوه (ملا امیره)
څه په کار دئ خـــــراسان ملک د عـــــــراق

***

بې جذب الهي به څوک پیدا کـــړي د زړه چاک
هـغه به مجذوب کېږي چي یې رب که سینه پاک
عــــــامل د شریعت شه ته خضوع و انقیاد کړه
تمثیل د امــــــرکاندئ زیاتي نه لرئ هیڅ واک
که فـــــضل درب وشي تابه کـــي[94] شاه شاهان
رتبه د عشق به درشي تابه کي[95] خس و خــاشاک
هغه (مي) بختورده چي دی تېر ترنام و ننګ شي
مـحکمه شریعت وي پخپل دین کښي وي چالاک
د عشق مثال غـــمی ده دوه جهانه قیمت نه دئ
فــــرض (یې) پتېده دي چي له تانه شي بېباک

[94] کي = کړي
[95] کي = کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګـــــوره هـــرزارع چي تخم خړنه که په مځکه
حـــــرام باندي خرمن دئ هم ثمروهم خوراک
حـــــال د الیا ووګذ شته ووپـــــــــه داشان و
په درون کښي جوش خـروش ودهیچانه وادراک
خامان هغه کسان دي چي ظاهرجوش وخروش وي
نه وي دی تېرشـــــوی تـــــرنهه سره افلاک
روح دده محبوس وي په ناسوت په ملکوت کښي
ذیقه یي سینه وي غـــریب ګرزي ګریوان چاک
خپل نفس ورتـــه وایي ترتانشته(هیڅ) ذاکربل
که دی په داغلــط شوتلخ یي کئ شیرین باغ ناک
بسکه (ملا امیره)خـــــه ویل دي ترخوله خېژي
فقیران د زمــــــــاني دي مبتلا څه ورته شاک

***

مـــــن وعـــــــن د کتاب ورک د هـــغه چاشي
چي دعشق دودوني[96] بـــرشي تـــرداووه سماک
دري ذکره په حدیث کښي بیان شوي که خبریې
یومي لساني دویــــــم قلبي دریم روحي ثناک
لســـــــاني مي لقلقه ده قلبي ذکروسوسه ده
روحي مشاهـــــــــده ده د رسول په قول پاک
فرحت د روحي ډېردئ که پـــــــــرورغی سالک
پــــــر(ملا امیر) چي راغی همېشه ده فرحناک

***

هـــــرمرید دي خپل شیخ بــــــولي پیرکامل
تابــــــه کاندي ومقصود تـــــــه پیرواصل
سست یقین که مــــــــریدي دواصـــــل وکه

[96] دودوني = دودونه ئي (لوګي ئي)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی به پاته معرا[97] شي بې حاصل
اول شرط د مریدۍ مي خپل یقین ده
که شرط ترک شي مشروط پاته شي عاطل
پر ناقص که کامل یقین څوک وکه
ستا د پاره به ناقص پیر شي کامل
هر مرید دي و خپل شیخ ته تسلیم کاندي
په دغه تسلیم به شي بالغ عاقل
جماعت ورد و ظیفه پر ځان لازم کړه
تقوا خوی کړه د ګناه نه شي عامل
د سلوک بیان مي کړی په پښتو دئ
(ملا امیره) فرق کوه د حق باطل

***

راښکاره شو داشنای حسن جمیل
محسنات د دنیا شوه خوار و ذلیل
ښایستې د دواړو کونو سرکوزي که
چي يې ولید زما د یار حسن اصیل
په کامل صفت موصوف زما دلبر ده
څوک به نه وکي[98] سیالي کثیر قلیل
تر چشمانو مي خوناب ستا له فراقه
نه پوهېږم چي قصیر شي که طویل
په طلب د خپل جانان یم سرګردانه
پرې بې نه ږدم که غرق شم په رود نیل
سر و مال زما فدیه تر خپل جانان ده
(ملا امیره) صادق شه مه کړه تعطیل

97 معرا: لوڅ لپړ
98 وکي = وکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ســــــتا ووصــــــل ته حيران ده زمـــا دل
شين تـــــوتي د ګلســــــتان ده زمـــا دل
له فلکـــــــه سنګ رېزې را بانــــدي اوري
سرګردانه پرزمين هـــم پرا سمان ده زمـــا دل[99]
خــــــوب خندا را خـــخه ورک ديار په مينه
خود به ژاړي پـــــه طلب دخپل جانان ده زما دل
پـــــرعـــــاشق د معشوق کله دلسوزي شي
دلســــــوزۍ مـــــهربانۍ ته نګران ده زما دل
غــــــم د عشق را څخه هېرکــــېږه نورغمونه
ستا له غــــــمه سرګــردان هم نالان ده زما دل
د ظا هـــــــــر دښمن که زرتوري پــــه لاس وي
هيڅ باک نشته په عذاب له نفس شيطان ده زما دل
بندي کـــــــړی دي د هـــــجر پــــه زندان يم
متنفرلـــــــــه اختلاط دا نــــــسان ده زما دل
ځــــــان ملبوس دبې ننګيه پــــه لباس کړه
(ملا اميره) له جــــــهان څخه ترسان ده زما دل

***

د ســــــاقي له برکته ملک ګلـــــــــزار وينم
پـــــــرګلانـــــــو دبلبلو چــــــونها روينم
زه بلبل ستا د ګلشن يـــــــم بل ګلشن څه کوم
خــــــــزان نشته ستا ګلشن همېش بهار وينم
هـــــــرګلشن لـــــــره خـــزان شته له فلکه
په امــــــــــان زه ســــتا ګلشن له هراضرار وينم
عــــــــاشــــــقان مي بلبلان ديــــار د باغ دي
ساکنان (مي) عـــــاشقان زاغــــان فرار وينم

[99] تر دې نيم بيتي وروسته دوهم نيم بيتي څلورڅپې زيات دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نــــــوشته مي پــــرمحفوظ دفتر دعشق ده
تسلسل دعـــــاشــــقانوواړپه واروینم
مــــومنانو مــــومني پــــه عشق پیدا کړه
پــــــه عقبایي لــــــویه ګټه دديداروینم
له دیـــــــدار خخه مـــحروم ټول کافران دي
عــــشق يې نشته دوی مــقهوره دقهاروینم
بــــــه شیرین بیان دعــشق ده (ملاامیره)
راشـــه وخت کـــــوتاه دئ اوس تلواروینم

***

خــــــدای راکـــــړی پاکیزه دین داسلام
دغــــــه رحـــــم درحمان ده لـــوی انعام
جــــــماعت مي طـــريقه دپاک رسول ده
خبردار شــــــه لـــمونځ ونه کـړې بې امام
تارکان دجـــــــماعت بـــــه شـــرمنده وي
پــــــه عقبابـــــه مختورن وي هـم بدنام
تل درود واســــــــــتغفارو ایــــــه په ژبه
شفاعت بـــــــه دي روزي شي دنبي خیرالانام
تـــــوکل تـــــقوا همېش پرځان لازم کــړه
دښمن بند کــــــــړه دخضوع پــــه محکم دام
بیامنقاددخپل پادشــــــاه شـــــه که دانایي
محکومي تـــــه همېشه کـــــــــړه دحکام
(ملاامیر) غریب دوعاګـــــوی دهـــرمومن ده
خصوصاٌ دخپل پادشـــاه هـــــــــرصبح وشام

***

دیاردیدلــــــــره ورځــــــم بې پــــروبال یم
له دیدنه یې شـــــــــرمېږم بې جـــــــمال یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه غـــــلام یـــــم بېکاره دیارپه کارکښي
کـــم همته بدهـــــنره بدخـــــــصال یم
بندګي دي قبلـــــــوم پـــردوه چشـــمانو
یاره ته مي کــــــړه قبول زه ډېرمــــــلال یم
رقیبانو سرګـــــــردان کـــړم په عالم کښي
ستادربارلــــــره درځـــــم بندپه جنجال یم
درقیب له هـــــــمراهۍ مي سـل توبې دي
نادیده یارمین کـــــړی پـــــرشین خال یم
کیمیاګـــــــر(دي) دکیمیا پـــــه طلب ګرزي
دیاروصل زمـــــــاکیمیا پـــــه قیل وقال یم
عاشقان کیمیاګــــــران طلب دیارکـــــړي
که غافـــــل شـــــوم له طلبه بدفعال یم
دتغیرتبدیـــــل لارنشته زمــــــــاویارته
پـــــــه طلـــــب یې دوصلت ودوصال یم
حیرانېږمـــــــه وځـــــان(ته) وجـــهان ته
ولي ورک ځــــان وجـــــهان شوبې کمال یم
زه منکــــــرله بندګۍ دنفس شیطان یـــمه
(ملاامیرمحمد)بـــــنده دذوالـــــجلال یم

***

په ظاهـــــــرغریب مـــــلاباطن ملنګ یم
په اسم ذات ســـــــره خــوشبویه ترلونګ یم
لـــــوی اقلیم دمـــــومن زړه ده بې پایانه
وربي[100] نـــه کـــــړم له غـــمازسره په جنګ یم
که لښــــکردښـــمن ډېرده هیڅ باک نشته
پنځه غشي مي په لاس ناست پـــــرپلنګ یم

---

[100] وربي = وربه يي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه غشي مي پنځه فـــــــــرض لمونځونه
که ماتېنګ کـــــــېږه زه ولاړ دیار پــرننګ یم
دیارننګ مي جـــــــــماعت دپاک رسول ده
مومنان بــــې[101] تینګـــــــــوو زه ناصح لنګ یم
پاک مسجد مي ده پالنګ مـوربـاندي ناست یو
پرې بې نه ږدم که هــرخو په صورت ځورنګ یم
که وصــــــلت له یاره غــــواړې لاردغــه ده
که مې تېنګه کـــــــږه دالارباد شاه اورنګ یم
افضل کړی خدای زمــــــــوږدین ترکل ادیانو
که عامـل دشریعت شـــــــوم زه خوشرنګ یم
ستاد عشق له زخــــــمه سورلکه ســــورګل یم
عاشقان دي واړه ســــــــره ، نه چي زه رنګ یم
دوصــــــال طلب لازم پـــــرمــــــاغریب ده
دهجران په اوردي سوی خــــــــــواړپتنګ یم
هـــــــمراهي دبې دینانـــــــوپه کارنــــه ده
بــــــهتردا چي له بې دینوځخه پـــــرځنګ یم
که رویت مي پـــــه نصیب ستاله جـــمال شي
څوړند ســــــــربه همېشه لکـــه متنګ[102] یــــم
دسراج الملت والدین بنـــــــــه دبدبــــــــه ده
(ملاامیر) دده دوعــــــاګــــوی نه دپرنګ یم

***

کباب کـــــــــړی دئ زمـــــازړه اوردهجران
دغــــــــه اورهـــــــجران دیارغواړم تاوان
په عـــــــوض کښي وصال غـــواړمه جانانه

---

101 بې = به یې
102 متنګ : کمندته وایي (ظفراللغات) اوکمند دلومي په معنا دلته له بیت سره سرلګوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که وصـــــال مـــــعاوضه شي نشته زیان
معشوقه له عــــــاشقانو حجاب نــــه شي
دا ادب ده د عـــــاشق معشوق تـــــرمیان
که عاشق لــــــره ســــل روح د ځان پیدا شي
همګي به کي[103] فــــــدیه تـــــرخپل جانان
پـــــه دنیا کښې یې بل حب و مقصود نه وي
کل مقصــــــود یې وي دلـــــبر، ژاړي حیران
هغه څوک چي پـــــه نظر د معشوق نیک شي
بیا یې ســـــــپور کاندي د عشق پر آس دوان
د دنـــــــیانـــــام ننګ واړه ځني هېر شي
پروانه کــــــړي د دنیا په ســــــود وزیان
کل هـــمت یې وي مصروف د یار په حب کښې
بل حب نه کـــــــړي صادقان دي عــــاشقان
پـــــه بیان د عشق شیرین مي روح و جان شو
(ملا امیره) د رپا شــــــه پـــــرسپین میدان

***

ستا له غـــــــمه راتــــــه اوردئ کل زمین
بي مثال ده زمــــــادلبر مـــــخ یې رنګین
محبت زمـــــــاو ســـــــیله ده وو صال ته
رقیبانــــــوراته کـــــــــړی دئ کمین
بل اسباب د عـــــاشق نشته بې له عـــشقه
د عشق اوربـــــه وســــــوځي رقیب لعین
بي تکلیفه هیڅ قــــــاصد مقصود نه مومي
سرګــــــردان دي قاصدان په زړه غمګین
او مي غــوښې چي په دېګ کښې جوش و نه که

---

[103] کي = کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وبې نه خــــــــوري که غني وي که مسکین
چي پخته دعشق پـــــه اورکښي عاشق نه شي
حـــساب نــــــــه ده پـــــه رتبه دکاملین
دخامــــــــانو خامکاري ســــــوزوګدازده
تل بــــــــه ژاړي دی بــــعید وي له تمکین
په بیان د(ملاامیر) هــــــغه پـــــــوهېږي
چي ســـــالک وي پخته کارزړه يې وي سپين

***

پـــــــه تناب دزلـــــفوبنديــــــم دجانان
نــــــه خلاصېږم که ښند مــــه دوه جـــهان
هیڅ مي وېره لـــــه رقيبه غـــــمازنه شي
پـــــرځـــــان وینمه پيره دتــــورزلفان
شش طــــــرفه فيوضات دجــــانان اوري
خـــــالي نه ده هیڅ آفـــــاق زمین اسمان
عـــاشقان همېش په غم کښي خوشحالي که
وصال غـــــواړي پروا ، نه کـــړي په هجران
که نن ګـــــوري تورو سپین دیارپه خط کي
ته عامــــــل شه همېشه ګـــــرزه ترسان
نــــــه حسب نـــــه به نسب دچاپه کارشي
چي حــــاضرشي دمحشرپه لـــوی میدان
خوشــــــحالي دنیک عـــــمل ده ونیکانو
بدعـــــمل بــــــه غمګیني شي دعصيان
که رضادجـــــانان غـــــواړي رضاپرېږده
که جانان له تارضاشو څه په کارحورو غلمـــان[104]
درضــــادي طلبګارزه خـــــواربنده یم

[104] دانیم بیتی ترنورو څلورخپي اوږددئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیر) ده ګناهـــــکارغـــــواړي غفران

***

چي خالق تخلیق وکـــئ[105] زمـــــــادژوندون
بیاعاشق یې پرځـــــان کـــړم راغی بېلتون
په خپل عشق ســـــــره طالب زه دوصال شوم
شب وروزیم سرګـــــــــــردان په جګرخون
نه پوهېږم زمـــــــاپه باب قلـــم څه کښلي
چي یوغـــــــم وي نوشته که پـــــه زرګون
که مي ورکه خـــــــوب خنداشوه ستاله حبه
پـــــــه کارنــــــه دي ددنیاډېرنعمتون
نــــــورغــــــمونه راځخه هېردیارغموکړه
یارنیولی دئ له مـــــخ ســـــــل حجابون
محـــــــرمات شبهناک شـــــوه سل حجابه
له مذکـــــوره تقـــــوا کانــدي صالحون
په نصیب دعـــــــاشقانـــــــوعجزونیازده
دیارحب دعـــــــاشقانـــــــــوده ژوندون
تل مشغول دیارپـــــــه وصل صادقـــان دي
سمندرغـــــــــوندي ساکـن اوریي مسکون
تـــــمام صورت مي ستادعشق په اورکباب شو
(ملاامیره) تالـــــــه اوردعـــــــشق صابون

***

معشوقــــــــان دعــــــــاشقانـــــوقاتلان
بي تقصیره ځني یـــــــــوسي دل وجـــــــان
په عالم کښي سرګـــــــــردان ګرزي ګریان وي
بیایي قــــــــوت وي دزړه وینه دخپل ځـــــان

---

[105] وکئ = وکړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځني ورک صبروسکـــــــون دیارپـــــه مینه
همېشه يې اوښـــــــکي ځي تــردوه چشمان
بې غمي شي پـــــرحــــــــرامه په دنياکښې
دفـــــراق اوښکوترځـــــان وګـــرېوان
دوه جـــــــهانه ځني هېرشي بې دلـــــبره
سرومـــــال کـــــــړي صدقه ترخپل جانان
پــــه کــــــوځه دیارولاړېې نام وننګ وي
مــــــرتبه يې وي بلنده تـــــــــراسمان
پـــــه اول کښې محبت بیاګـــــــمنامي ده
(ملاامیره) ګـــــمنام شـــــــه که يې پوهان

***

له هــــــــجرانه همېش ژاړم پــــــــه نارو
دياردېدپرمـــــــاشیرین ،تـــــرقند مسرو
درقیب پـــــــه محبوسۍ بـــــه هيڅ بند نه شم
زه محبوس يــــــــم دخپل یارپـــــه زولنو
چي يې تــــــوري زلفي بیاپـــرمخ خپري کړي
عـــــــاشقان سينه ســـــوزان په اند ښننو
رقيبان يې راتــــــه کښېنول پــه خنګ کښې
اوس مي ولي پــــــه تکـــــړو[106] پــه سنګ ريزو
بــــــــدبختي درقیب داوه لـــــــه اوله
چي يې ذات دده پيداکــــــــړلـــــــه اورو
بیايې وکــــــــړتکبرپـــــــــه سجده کښې
پــه کارنــــــــه شــــــــوعبادت دډېرکلو
رقيبان مي دښـــــــمنان دپاک ايـــمان دي
(ملاامیرمحمده) ځــــــغله پــــــه ګامو

106 کټ مټ ولیکل سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خال دي ایښی دئ په میان کښي د ابرو
نن مجنون غوندي عذاب کړمه لیلو
ودربارته دي ملنګ پردوهه ناست یم
ولاړبه نه شم مګر دیدار اکړي خیالو
منتظر دي د دیدن لکه بلبل یم
څوبه ګرزمه محرومه له کتو
یاره جوره شکوفه په زمستان کړه
اوکه نه وي جان د ماغ مي کړه خوشبو
جدایي دیارترخه وصال شیرین ده
که یوځله وصال کاندي نن پېرزو
عاشقان دي شهبازان دیار په مینه
سرګردان دي پرزمین پرلویو غرو
ربه روی ستا د دوستانو مي درورې
عاشقان کړه منورپه انوارو
ستا د عفو مقام پټ له هره چاده
(ملا امیره)عفو غواړه په زارو[107]

***

زما په زړه یار د عشق اورولګاوو[108]
بیا یې روح راخخه یووړغم یې نورولګاوو
خوشحالي د زندګۍ راپوري غم شوه
غم یې د رونده ده هجران زورپرما پورولګاوو
د نفس باغ مي ستاد عشق په اورایره شو

---

[107] په مقطع کي لږ څه تصرف سوی دئ. په اصل کي داسي وه:
ستاد عفو مقام پټ له هره چاده زما دلبره
ملا امیره عفو غواړه په جړاو په زارو

[108] شاعر (ولګاوو) د خپلي لهجې سره سم کښلی دئ او سنی لیکدود یې (ولګاوه) دئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

یک بینۍ یکجهتۍ بیاپرمـــــــازروولګاوو
مجوف زړګی مې ډک پــــــــــه سل فکرو و
دتوحید په نورشوډک عجب يې شـــوروګاوو
رقيبان حيران ولاړزمــــــاوحـــــــــال ته
دتوحيدنــــــــورمي پيره په رقيب اوروګاوو
دمعشوق پــــــــه طلب ستړي عـــــاشقان ده
(ملاامیر) مي په طلب ســرپخپل ګوروګاوو

***

راشئ مــــــــــومنانودخپل رب ثناګويي کوو
محکمه پرخپل دين شووبادشاه ته دوعاګويي کوو
راغــلي اروسان دي دوی وموږوته حيــران دي[109]
غيرت ددين به وکـــړوموږبه هم پهلواني کوو
حيات دي زموږبادشــاه وي کل اسباب برابروينم
قتل به کفارکړو مــوږپردوی شمشيربازي کوو
پرخلافت دچــاریاردي محکم زموږبادشاه وي
مغلوب دي کافـران شي چي پردوی موږغالبي کوو
بدبخته کافـــــــــران دي نااميده له قرآن دي
فتح به خدای راکـــــړي دقرآن موږپيروي کوو
انګريزکه اروسان دي زمـوږجنګ ښخه ترسان دي
مومنان ټول شيران دي اوس پردوی به چابکي کوو
ترســـــــان مي اروسان دي دلاوره مومنان دي
غـازيان منتظران دي موږدوی ته کارسازي کوو

[109] داميرحبيب الله خان په وخت کي افغانستان ته دروسانودراتګ خبره له تاريخي مدارکوسره سمه نه خېژي. دشاعرمرادبه ياپه سيمه کي دبلشويکي نفوذ دخپرېدوخطروي اودی به يې دروس دتجاوزپه نامه تعبيروي اويابه نوپردرقدباندي دروسانوپوځي تېري ته اشاره وي. دغه واقعه دغازي امان الله خان د پاچهۍ په اووم کال پېښه سوې ده (۲۷ قوس ۱۳۰۴ ش) اوپه دې ډول نوتردغه کاله پوري دشاعرژوندهم يقيني کېدلای سي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــفارکه هرخوږ پردي د دین عقل یې هېردئ
بې جنګه بې نـه پرېږدو د خپل دین موږغاوري کوو
قـــاتلان که مقتولان شوکه پاته پرمیدان شو
سودمنده مومنان دي (ملاامیره) موعظي کوو

***

تـــــریوسف ډېرښایسته زمــــوږپیغمبرو
ستاره ورته عـــاجــــزشمس و قــــمرو
غلبه د نــــوریې تېره تـــــــهـــــرچاوه
په خـــــــوبانو کښې څرګند لکه زیړلــمرو
دوحدت له باغــــــــــه درخته رانبکاره شوه
نه یې مـــــــثل پـــــــرزمین لکه نښترو
دکـــــمال پــــــــــه مېوه پره دغه درخته
مــــــومنانو مې نوش کــــــړئ نښه ثمرو
شاکــــــــران د دې مېوې بـــــه سربلندوي
تورزاغـــــان له دې مېوې څخه کـــورکرو
مومنان دي خدای غــافل په دین کښي نه کړي
غــــــافلان لــــــه خپله دینه ګاووخـــرو
دطاعــــــت بارچې باباآدم پـــــــه شـــاکړ
مــــــــومنان بې[110] قبلــــوي بارد پــدرو
مــــــــومني ده نیکنامي دعــــــقباګټه
مــــومنانو تېنګه کــــــــــړه که مې ضررو
دنبي پـــــــــردین ثابت شـــــــه (ملاامیره)
سپي رقیب ثابته نه شـــــــولــــــوی خطرو

***

ته آئینه د شـــــــــــرع نســـــه[111] وخپل مخ تــــه[112]

---

[110] بې = به یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاعیبونه بــه ښکاره شي ته نیکبخته که بدبخته
ښـــــــه طاعت وبندګي دپاک الله کـــړه
له ریا څخه ځـــــــان ســاته ،نفس بدبخته
ســـــره اورونه دي پـــــه لاس ددښمنانو
ستاطاعت وســـــــرومال سوځي یک لخته
ستاپه ښهرکښي ښه کـــوته په دولت[113] ډکــه
بیغــــــم نه شي دښمن ستاده په زړه سخته
که ولاړ پـــــرخپل کـــــوته وي ترسهاره
اوس بادشاه یي ګـــویاناست یي پرخپل تخته
دتــــقوا تبغ پـــــه لاس ونیسه محکمه
درایله به کي[114] دښمـن ســـــتاتخت وبخته
سرګـــــــــــردانه له خپل نفسه ډیرعالم ده
(ملاامیره) جـــهادي شه مي پرېږده ګرم ویخ ته

***

ددنیاکه جستجــــــوی پرداجــــهان کـــه[115]
که خدای هېروي آخــــــــرت لره تاوان که
پـــــــرجـــــهان باندي ژړادیارلـــه حبه
داژړادمحبت دخــــــــــدای دوستان که
چي دعشق په تبغ یي غــــوڅ دزړګي سرشي
دفراق په اوښکوتــــــرځــــان وګرېوان که
دصادق عـــــــاشق ژړاده پخپل ځان کښي
که مخلـــــوق نه شي ظاهـــردځان نقصان که

---

111 نسه = نیسه

112 داغزل په اصل کي د(ت) په ردیف کي. ماد(ه) ردیف ته رانقل کړه.

113 دولت دلته ددنیاپه معنا راغلی دئ.

114 کي = کړي

115 که = کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دین دنیا ســـــره ضدین(دي) هیڅ شک نشته
په یوه ځـــــــای اوراوبـــــه کله مکان که
دادنیاکه پخپل فکـــــــــرګلستان کـــړي
عاقبت به یې خـــــراب دمـــــرګ خزان که
منزه دئ عشق دنفس له خـــــــــوی خصلته
دامشکل ده چي دیده څـــــوک بې چشمان که
جاهـــــــلانـــــــوپه دنیادین بدل کـــړی
ددنیاهـــــــبربده نـــــــه که دین نسیان که
که دانایي پـــــــــرخپل سرنیسه لاســـونه
وجاهـــــــل ته نصیحت ډېرعـــــــالمان که
ناصحـــــــــان که نصیحت ددین بیان کـــړي
(ملاامیر) بـــــــــه یې قبول پردل وجان که

***

محبت دخـــــــــــدای دوستان بې خدای نه که
په یوه زړه کښې بـــــــه دوه محبت ځای نه که
په ظاهـــــــــــروي له عــــــالم باطن له حقه
مشاهـــــــــده یې له خــــــــدایه بل رای نه که
چې توانګـــــــــردقناعت په خــــــزانه شي
هیڅ ګـــــــذربه دغنیانوپه ســــــــرای نه که
احتیاجي بې خـــــــــپله ربه دبل نـــــــــه که
روح وجـــــــــــان به بې له خدایه فدای نه که
عـــــــــاشقان دي طالبان دیاردوصـــــــل
که واصل شي ومعشوق تــــــــه وای وای نه که
په کــــــــوڅه کښې دمعشوق حیران ولاړوي
خوښ خــــرم وي په حیرت کښې هم تلای نه که
حال وقـــــــــــال دي موافق شه (ملاامیره)

(c) ketabton.com: The Digital Library

سالکان دي خــــدای خودبین خودنمای نه که

***

جـــــام دمی پیاپی نوش کړه ما په ذوقونه
زړه مي سوری لکه نی پـــــه نغمو او ازونه
یار زمــــــابي وفا پــــــه جفادئ عـالمه
نقصان کل زمـــــاخپل دګـــــناه دریابونه
یار مي ګل زه بلبل پـــــه ژړاپسې مـــــرمه
دبلبل سینه تل تـــــرختلي خــــــارونه
دلبري دلــــــجويي رهبري دي غـــــواړمه
که ماخلاص په اخلاص کـــړي دغم له بارونه
مــــاغریب کـــــړه بعیدله شیطانه شدید
بدلــــــوي سودايي پـــــه دنیاجنتونه
مامرید کـــــــړه قـــریب دګلشن عندلیب
ستاحبیب ســـــتامجیب پرښندم سرمالونه
ښه جلال ښه جـــــمال شین دي خال ده صنمه
پـــــه ظهوردي خـــــراب دکفارو ملکونه
ستانظرشــــــوخنجرپـــه مجروح مي ځګر
سپین دي غــــاښ وانوارپه روښان اسمانونه
ستاصــــــدیق ستارفیق ترهــــمه وشفیق
یارغـــــاردســـــرداردهجرت په مزلونه
پتهولـــــو خــــــوبان افضلین مي جانــان[116]
بهـــــتري مهـــــتري پـــه آیات حدیثونه
ستاابلـــــق ترفــــــرق وتبرشوی مطلق
نازبردار ، رازکــــــــردارترجمله حجابونه

---

[116] دانیم بیتی په لږتصرف رانقل سوی دئ. په اصل کي داسي و :
پتولوخوبان پرماګران افضلین مي جانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دابیان شـــــــوعیان د(امیر) پـــــــه زبان
خـــــــوش لسان درفشان دجـانان صفتونه

***

دعشق اورمي پـــــــرزړګي وکـــــړه پوښتنه
زمـــــــاپرحال په چابکي وکـــــــړه پوښتنه
شپږداغـــــــــونه عشق راکـــړي پرسینه دي
دازخـــــــمونه دمـــــرګي وکړه پوښتنه
ورنځـــــــــورتـــــه که دواددیدن ورکـــړي
زمـــــــادواده پرهېزي وکـــــــــړه پوښتنه
بیکاره غــــــلام دیاریـــــــــــم ورته ژاړم
نن دغـــــــلام پربېکاري وکـــــــړه پوښتنه
هیڅ حاجت زمـــــــــــاپه کاروخدمت نشته
زماژړایارخـــــــوښوي وکـــــــړه پوښتنه
درقیب دلاسه ډېرپـــــــــه زړه غـــــــمجن یم
نن زمــــــاپرغمګیني وکـــــــــړه پوښتنه
عشق جـــــــهازشوګډ یې کړم په محبت کښې
ته مـــــــهربان شه پرغرقي وکــــــړه پوښتنه
(ملاامیر) پــــــه سپینه ږیره تل ژړاکـــــــړي
راشه زمــــــاپرغریبي وکــــــړه پوښتنه

***

الماسي خنجرپـــــــــه لاس زمـــــــاددلبرده
عــــــاشقان پـــــــه قتلـوي دایې هنرده
چي په برخه یې خـــــــــــواري دسوزګدازشي
خـــــــودبه ژاړي چي زخمي یې دزړه سـرده
هـــــــغه څوک چي وي ببغم دیارله فکــره
ســـــــړی نه ده پـــــــه مثال دګاوخـــرده

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محبت پــــــه اوريې ســــــوی پــه کلونو
چې وصـــــــــال را بانــدې راغی نن اختر ده
غـــــــلامي مې په اخــــــلاص د کامل وکړه
اوس ماذون شوم د کامــــــــــل هسې نظر ده
وخــــــادم ته د مـــــــــخدوم فيض رسېږي
هيڅ شک نشته د رســــــــــول د خولې خبر ده
عـــــاشقان (يې) وديدن ته هــــــــوسېږي
ځني پاتـــــــــه نام وننگ وســـــيم وزر ده
صادقان د يار پــــــــــه مينه هـــغه څوک دي
چې پــــــــه لاس (يې) همېشه د عشق دفتر ده
عــــــامـــــــلان د شريعت مې فايضين دي
پاک الله ځني راضي هـــــــــــــم پيغمبر ده
عــــــاشقان ترسرو مــــــــال وياړته تېر دي
چې ليدلی يې جانـــــــان پــه خپل بصر ده
ديارمينې تورکــــــــــودی کړم په جهان کښې
خاکسارې مې جــــــــــوړه کړې پرخپل سر ده
گـــــمنامې لــــــويه رتبه ده (ملا اميــره)[117]
اختلاط د زمــــــــــانې ډېر شـــــــــرور شر ده

***

که وصال د اشنای غـــــــــواړې روڅ د غه ده
بيا څه نه شي د مـــــــــــــرگي سخته ناره ده
نن دې وار ده چې راکب پــــــــرخپل مرکب يې
له مــــــــــرکبه که شيوه شوې توره شپه ده
په تياره کښې څــــــوک رسېږي ومقصود ته ؟
لــــــوی مثال د ئ نيکي واخله لاربنکاره ده

[117] اصل: گمنامي لويه رتبه ده ملا اميره فقيره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــــــمبختان مي غــــــافلان دیارله ذکره
لــــــــغزیده وي وخپل نفس تــه مسخره ده
پــــــرهــــــمت دزاهـــــدانوآفرین شه
نفس شیطان یې پــــــه عــذاب بنه تماشه ده
پیروي دپاک قـــــرآن مـــــوپه نصیب کړې
چي همېش زمورېپه خـــــــوله وردوظیفه ده
په نصیب مــــــــوشفاعت دپاک رسول کړې
پاک سبحان بې کي[118] خــوشحال کړي وعده ده
له دي خپلي بـــــــدبختئ څخه په عذاب یم
ګیله نشته پرهـــــــرچــــامي توره شپه ده
هـــــــرعــــاشق شیرین ګفتن شیرین زبانه
(ملاامیر) مي درپاشي ډکــــي[119] ســــــینه ده

***

هغه څوک چي صادقـــــــان وي ستاپه مینه
محبت بــــي[120] هــــمېشه پـــــرخپل یارو ینه
اول حـــــــال دسالک دادئ اي دروېــــشه
چي پـــــــــه حب کي دخپل شیخ به فناه شینه
حقیقت دحب یې هلته ظـــــاهـــــــــــرېږي
چي دپاک رســـــــول په شـــرعه عمل وینه
دویم حــــــــال دصادق داده په محبت کښي
چي دپاک نبي پـــــــه حب کښي فـــــناوینه
دریم حـــــــال فنافی الله بــــــولي طالبه
بې له یاره مـــــــاســــــــواکل ترک وهینه

[118] بې کي = به یې کړي
[119] ډکي = ډکه یې
[120] بې = به یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه عشق نه دئ بل خـــــــه دئ دروغ وايي
چي خالي به له دي دروحبو خـــــــوک وينه
هـــــــرچي لا رد شـريعت يي وي پرې ايښي
رهـــــــبرد ده شيطان اورتـــي[121] خکـــوينه
که باوردي پـــــــه آيات و حـــــديث کېږي
ملحدي پـــــه طـــــريقت کښي ډېره وينه
هــــــغه څوک چي مستقيم پـرشريعت شوه
پـــــه سپين مـــــخ به آخرت لــره ورځينه
خـــــدايه عشق مي برابرپرشـــريعت کړي
چي مـــــقام د مـــوحدۍ مي روزي شينه
(ملاامير) غــــــريب صادق کړې ستا په مينه
امان راکــــــــړې په توحيد کښي له لعينه

***

ستا د هجران په اورو سـوی ارامي غواړمـــه[122]
زړه مي زخمي دا ستا له لاســـه دوايي غواړمه
دوامي وصل د جانـــــــان ګنج نوري غواړمه
زه خوار مسکين يـم بې تسکين زه دلجويي غواړمه
ستا د محبت پـــه درياب غرق صدف دري غواړمه
زه غواص تېر(يم) تـرخپل سر اجرت قوي غواړمه
له دواړو کـــــــونو يم بېغم روښندلي غواړمه
له پخته ګانـو مي حساب کړې ګمنامي غواړمه
سيرو سلـــوک را باندي تېرشو مقبولي غواړمه
نفس و شيطان مي دښمنان ستا مــهرباني غواړمه
زمـــــامشرب د نقشبند پير مجددي غواړمه

---

121 اورتي = اورته يي
122 دي غزل ته پرسرکښلي دي: مناجات فقيرملاامير محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا چند به ســـــــوزیمه نورمحمدي غواړمه
درعشق تـــوسوختیم دروصلت رهنمایي غواړمه
عـمرم عبث گذشت درطاعت عمرثاني غواړمه
پیرمي اولاددعـــــــمریارپیرقریشي غواړمه
(ملاامیر)خواریږ دامنگیرزي[123] غـــلامي غواړمه

***

په خـــــوبانـــــوکښي کلانه راشه راشه
زمـــــــادزړه محبه گــــــرانه راشه راشه
پیروي دي قبلـــــــوم پـــــــردووچشمانو
ته یې نورزمـــــــــــادچشمانه راشه راشه
زمادپیرنـــــــــــوربه رهبرشي ستا ترنوره
ستانوربه شي رهبره تــرسبحانه راشـــه[124]
(دا)ستانــــــورده وسیله زمـــاووصال ته
تــــــه همېش پـــــرخپل رب گرانه راشه
مــــــحبت دیارافضل تـــــردوه جــــهانه
ته یې زمـــــــادزړه ارمـــــــانه راشه راشه
په کامل صفت موصوف تـــــــرکل عالم یې
باطن نـــــــورظاهــــــرانسانه راشه راشه
ستاامت هـــــــمیشه فـــــــخرپه تاکاندي
تـــــــه ســـــــرداریې دنبیانه راشه راشه
ډېردي قـــــــدرهـــم حرمت پرخپل خالق ده
کامـــــــل میره دخـــــــوبانه راشه راشه
کمینه امتي ســـــــتایم پاک رســـــــوله
زه (امیرمحمد) ســــــتادغلامانه راشه راشه

---

[123] زي = زه یې
[124] دغه بیت دريږ خپي زیات دئ. (هوتک)

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

عشق ســـــــرسري نه ده چي له سره دي بدرشي
محبت عـــارضي نه ده چي له زړه څخه بدرشي
بیان دعشق کـــــــومه وسالک ته یې ښیمه
مشتق لـــه عشقیه دئ چي پیچان[125] پربل شجرشي
عشقیه مي هــغه شی ده چي غالب شي پرګیاه
ذات دګیاه ورک شي عشقیه مي پـــراظهرشي
مثال دمومن داده که انصاف لـــــري منصفه
که عشق باندي غالب شي ترګیاه (یې) حال بترشي
عشق ده په دوه قسمه ته یې زده کړه اې سالکه
یو مي رحـــــماني بل شیطاني که دي باورشي
شیطاني هغه ته وایي چي نقصان دشریعت وي
ناري تجلي ویني پـــــه غلط مي ګاووخرشي
رحماني هــغه ته وایي چي پرشرع مستقیم وي
شـــــوارق به دانوارفیوضات باندي مطرشي
تمیزددې دووګـــران دئ دخطرځای یې دغه ده
سالـــــم به ترتېرېږي هغه څوک چي بختورشي
زه (ملاامیر) فقیریم په بیتوکـــــــړم بیانونه
محتاج زه دوعــــــایم که پرماد خدای نظرشي

***

بدبخته زمانه شــــــــوه له طاعته غافلان دي
ودین ته یې شاکــــــړي په دنیاپسي روان دي
بیدارشئ مومنانـــــــــولوی سفرلرئ په مخه
نکیرمنکربه درشي ســوال جواب یې په ایمان دي
کامل که دي ایـــمان وهیڅ دي وېره خطرنشته

[125] عشق پیچان یورازګیاه ده، چي پرنوروګلانوراتاوېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووزه ونیکۍ تــه بد عمل دي د ځان زیان دي
فهم وکه (اې) مـــــــومنه عاقبت دادنیا پاته
محصل دهــرچا مرګ دئ ځني پاته یتیمان دي
سپین زږه دي تورېږي ګناهـــــونه دي ډېرېږي
صیقل (یې) اسم ذات ده شـریعت که پرراوړاندي
پنځه روځي ژوندون دئ عــــاقبت به روانېږو
ژاړه (ملا امیره) نـفس شیطان دي دښمنان دي

***

یوه درخته یې نهال کـــــړه په قدرت کښـــــي[126]
څلور ښاخ (یې) ورپیدا کــــــړه په زینت کښي
هر (یو) ښاخ له ګوناګــــــون مېوې څخه پرده
زاغـان ځني محروم بلبلان ګډ په وصلت کښي
بلبلان چي همېشه پـــــرګل مین ملامت نه دي
معطرېږي دل وجــــــــان په حقیقت کښي
چي بلبل غــــــــوندي صادق په مینه نه شي
دا مشکل ده چي به ګـــــډ شي په جنت کښي
ســـــاکنان دهغي درختي هـــغه خوک دي
چي ترسروترمـــــال تېرشي په محبت کښي
مـــــــــثال دد رختي ذات د پاک حبیب ده
چاياران يې څلـــــــورښاخه په قربت کښي
بلبلان مي عــــــاشقان دخدای دوستان دي
رب ورکړي خــــــوشحالي په آخرت کښي
زاغان مي کافـــــــــــران منکرالحق دي
محرومي شــــــوله ورپېښه په خلقت کښي
پـــــه اول کښي مي ابیات مــــغلق ویلي

[126] دا غزل په اصل کي د (ښ) په ردیف کي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په آخرېږي معنی ګــــوره په وضحت[127] کښـــي
ربه ســـرو مال قـــربان زمـــاترنبي کړي
(ملا امیر) غریب غـــلام تل په خدمت کښي
عــــاشقان دیار جـــفا پرو فـــا بولي
(ملا امیر) فقیر مغموم ده پــــه هجرت کښي

***

د خپل اشــــــنای دیدن له تلمه په تلوار...
زه خبرنــــه وم چي پــــه مخه رقیبان راځي
دیار دغم ګـــردو غبار زمــــاپرځان راځي
دیار له عشقه مي خـــوناب نن ترچشمان راځي
(را) میسربه وصـــــال نه شي بي ژړا عالمه
دفـــراق اوښکي مي بهېږي پرګریوان راځي
دادنیاکه هـــمګي ګل و ګلـــــزار شي
عــــاقبت به شي فنادمـــرګ خزان راځي
څه دغم ژوندون یې زمــــاپه قسمت راکړ
بي له یاره دعشق دودمي تــــــردهان راځي
زماپه اوښکـــــــوهیڅ اثرپرجانان نه شي
زمـــاپرحــال نن په ژړا زمین اسمان راځي
سرګـــــردان و پایدوان پــــرددنیایمه
ترک به نه کړم ستاطلب که هـــرڅوزیان راځي
دجنت تــــرګلــــو زیاتي تــــماشه ده
چي مستغرق شـــم دیار فیض لکه باران راځي
که وفانه کــــړي نن دژوندرمـــــق باقي ده
او که نه وي (ملا امیر) غـــــریب ګریان راځي

***

127 وضحت = وضاحت ، څرګندتیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاجـــــفاده همېشه مـــــــاژړوي
رقيبان پـــــه نصيحت مـــــاخندوي
زه حيران يـــــم چي ژړاکـــــړم که خنداکړم
نه پــــوهېږم چي يارزمـــــا څه خوښوي
دجــــرس له حــــاله حال زمامعلوم شو
تــــرخندازمــــــاژړايـــــارقبلوي
دادنيادژړاځـــــــای چي ېبغـــــم نه شي
ستاژړالــــــــره اجــــرت ياردرکـــوي
داجــــــرت حساب مي خپلــه زندګي ده
عـــــاقبت دصـــــورت حجاب پاره کوي
دمحشرپـــــه روځ بــه نيک وبدښکاره شي
دانايـــــان مي نيک پـــــه بدنه بدلوي
آئينه دزړه صفاکـــــړه له هـــــــرزنګه
(ملااميره) خدای رحـــــــمان ده رحم کوي

***

عــــــاشقان دي بيماران پــــه زړه زخمي
ددېدن زکات غـــــــواړي پــه مسکيني
هيڅ حـــــاجت يي ددنيا په چـــــاره نه وي
نه پــــــــه کاريي وي جنت غـــلمان حوري
دخپل ياردېدن يي خـــــوښ تردوه جهان وي
قاسم کـــــــړی ښـــــه قسمت دئ ازلي
دتوحيددباغ مي هـــــــرعـــــاشق بلبل ده
ودي باغ تــــه بل مـــــــرغــه لارنه لري
دګلانـــــــوسيل بي بــــــــهاره نشته
دديداررروځ لـــــــوی بـــــهارده کاملي
په نصيب دي ښه ديداربه لـــــــوی بهارشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیره) جنت پرېږده د دیـــارشــــه محبتي[128]

❋❋❋❋

❋❋

❋

❋

❋

❋

[128] تردې غزلي وروسته دنسخې په پای کي د (زمامقصود) رکاب راغلی دئ خونسخه پرهمدې ځای نیمګړې ده اوزه نه پوهېږم چي څوپاڼي به یې لوېدلي وي (م. هوتک).

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library